زنجیره باسەکانی کۆمۆنیزمی کرێکاری 12

مەنسور حیکمەت

◙ وتاری ئیفتتاحیەی کۆنگرەی سێیەمی حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری ئێران

◙ لەکۆتایی دەورەیەکدا:

دەقی ووتەی مەنسور حیکمەت لەکۆبوونەوەی ئیفتتاحیەی کۆنگرەی یەکەمی حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری ئێراندا

◙ بۆ گۆنگرەی یەکەمی حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری عێراق

لەبلاوکراوەکانی حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری عێراق / 2006

مەنسور حیكمەت

◙ وتاری ئیفتتاحیەی كۆنگرەی سێیەمی حیزبی كۆمۆنیستی كرێكاری ئێران

◙ لەكۆتایی دەورەیەكدا:

دەقی ووتەی مەنسور حیكمەت لەكۆبوونەوەی ئیفتتاحیەی كۆنگرەی یەكەمی حیزبی كۆمۆنیستی كرێكاری ئێراندا

◙ بۆ گۆنگرەی یەكەمی حیزبی كۆمۆنیستی كرێكاری عێراق

وەرگیرانی : سەعید ئەحمەد

مۆنتاژ : نوری بەشیر

0044 796 0669 896
n.bashir3@ukonline.co.uk

www.wpiraq.net

وتاری ئیفتتاحیەی کۆنگرەی سێیەمی حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری ئێران

ئۆکتۆبەری 2000

لەسەرەتای کونگرەی پیشوو لەباسی ئیفتتاحیەدا باسی ئەوەمان کرد کە بارودوخ خەریکە دەگوریتو حیزب دەبی خوی ئامادە بکات. جیگاوریگای حیزبمان بە شەمەندەفەریك تەشبیە کرد (ئەوەبوو دواتر ئەم مەسەلەیە خویندنەوەی جوراوجورو سەرنج راکیشی بوکرا)، شەمەندەفەریك کە خەریکە ئەکەویتە ری، لەویستگە دەرئەچیتو زوری پیناچیت کە سەرنشینەکانی دیمەنی زور جیاوازیان دیتەبەرچاو کە هیچ ویکچوونیکیان لەگەلساتی کەوتنەریدا نییە. دیمەنەکان بەخیرایی ئەگورین. دوو سالأو چەند مانگیك لەمەوبەر وتمان حیزب بەئاراستەیەکدا دەروات کە ئالوگوریکی زوری بەسەردا بیتو بەئاسانی نەناسریتەوەو، دەوریکی بەتەواوی جیاوازو تازە پەیدا بکات. لەو کونگرەیەدا خوازیاری ئەوە بووین لەخومان کە پیبەپیی ئەم هەلومەرجە پرلەئالوگورە ئیمەش ئالوگورمان بەسەردا بیت. توخمیکی سەرەکی چوونەپیشی ئیمە ئالوگوری خومانە، دواتر دیینە سەر ئەوەی کە بوچی بوئەوەی لەبنەرەتدا بتوانین گورانکارییەك وەدی بینین دەبی لەپیشدا گورانکاری لەخوماندا پیکبهینین. دیینە سەر ئەوەی کە بوچی تەنها کومونیزمیکی دیکە دەتوانی سەرکەوتن بەدەست بینیت. وە ئیمە هەمیشە خەریکین بەئاراستەی ئەم ئالوگور پیکهینانە لە خوماندا ملی ریگا دەگرینو ئەم کونگرانە لەو برگە میژووییانەن کە تیایاندا ئیمە ئالای ئەم گورانکارییانە بەرز ئەکەینەوە، کە دەبی بەم ئاراستەیەدا بروینو دەبی بەم شیوەیە ریگامان بنەخشینینو کاروانەکەمان دریژە پیبدەین.

ئیمە لەکونگرەی پیشوودا پیشبینی ئەوەمان کرد کە هەلومەرج بەخیرایی ئالوگوری بەسەردا دیت، بەسەریدا هات، بەخیرایی گورا. ئەگەر بمانەویت ئەم دەورەیە بە سالی شتیك ناوبەرین، نەسالی خاتەمی بوو، نە سالی (دەفتەری تەحکیمی وەحدەت)، نە سالی دووەمی خورداد بوو، بەلکو سالی حیزبی کومونیستی کریکاری بوو. لە هەرکەسیك بپرسیت پیتان دەلیت کە رووداویکی تازە کە لەدنیای سیاسەتی دوو سالی رابردووی ئیراندا رووی دا، حیزبی

کومونیستی کریکاری بوو. ئەم حیزبە لەسەر نەخشە (خەریتە)ی ئیران نەبوو، لەناو هاوکیشە سیاسییەکانی ئیران نەبوو، ئیستا هەیە. گرفتی وەلی فەقیە نەبوو، ئیستا هەیە، گرفتی وەزراەتی ئیتلاعات نەبوو، ئیستا هەیە، گرفتی روشنبیرانی مولەتپیدراوی ناو ئیران نەبوو، ئیستا هەیە. شتیکی تازە هاتە سەر هەموو هاوکیشەکانی پیشوو ، ئەویش حیزبی کومونیستی کریکارییە. لە کونگرەی پیشوودا وتمان ناوخوو دەرەوە بەیەکەوە بەستراونەتەوە، بوئەوەی تو لەئیراندا ببیتە بزووتنەوەیەك پیویست نییە ئەندامانی حیزب لەدەرەوەی ولاتەوەو لەریگەی کومپانیاکانی گواستنەوەی ئاسمانییەوە بنیریتەوە بو ناو ئیران. هەرواش بوو. ئەمرو تەواجودی ناوخوی ئیرانی حیزبی کومونیستی کریکاری لە تەواجودی دەرەوەی ولاتی ئەم حیزبە گەورەتر، موعتەبەرترو مەترەح ترە. نەتەنها دەکری ئەمە بە ئامارو ئەرقام بسەلمینریت، بەلکو دەکری بچیتە ناو ساحەی سیاسی ئیرانەوەو سەیر بکەیتو بزانیت حیزبی کومونیستی کریکاری لەکوییە، دەکری لە کەسیکی سەرجادە بپرسیت لەکوییە، لە "ئوستانداری کوردستان" بپرسیت لەکوییە، لە سەرنووسەری فلانە روژنامەی دووەمی خوردادی بپرسیت لەکوییە، لەو خامەنائییەی کاتیك دەچیت بو نویژی جومعە بپرسیت حیزبی کومونیستی کریکاری لەکوییە. وە ئەوان پیتان دەلین کە ئایا لەم دوو سالەدا بەراستی دیمەنەکان گوراون یان نا. حیزبی کومونیستی کریکاری کە دوو سالأو چەند مانگ لەمەوبەر دەیگووت "ئیمە حیزبیکی دەرەوەی ولاتیینو ئیستا کومەلە ئەرکیکی تازەمان کەوتوتە ئەستو، بارودوخ لەئیراندا خەریکە دەگوریتو ئیمە دەبی خومان ئامادە بکەین بوئەوەی ببینە حیزبیکی کومەلایەتی لەسەر ئاستی ئیراندا"، ئیستا دەتوانی ئاوربداتەوەو بلیت ئیمە حیزبیکین لە ئیراندا، حیزبیکی ناسراو، بەنفوزو بە ئەندامانیکی زورەوە. وە ئەمە بریاری کونگرەی پیشوو بوو کە دەبی حیزبیکی لەم چەشنە دروست بکەین.

هەروەك وتم ئەو دیمەنانە بەتەواوی گوران، پرسیاریك ئەگەر هەبیت ئەوەیە کە ئایا ئیمەش پیبەپیی ئەوان گوراوین؟ وە بەبروای من ئەم کونگرەیە هیشتا بەمانایەك لەسەر خومانە. لەسەر خومانەو لەسەر ئەوەیە کە ئایا دەتوانین ئەوەندە بگوریین کە ئەو دەورەی لیمان چاوەروان دەکریت بیگرینە ئەستو؟ ئیتر ریگای گەرانەوە لە حیزبی کومونیستی کریکاری گیراوە، ئەم حیزبە ئیتر بەهیچ جوریك ناکریت بگیردریتەوە بو ئەو قالبە بیتواناو تەریکو بیکاریگەرییەی کە چەپ لە چەندین دەیەی یەك لەدوای یەکدا لە ئیران هەیبووە. ئەم حیزبە ئەگەر منو ئیوەش وازی لیبینین، لە تارانو ئەسفەهانو عەبادانو رشتو تەبریز کەسانیك کە ئیمە تەنها قسەکانی خومانمان بویان کردووە، لقەکانی ئەکەنەوە، تەنانەت چاوەروانی ئیمەش نابن. حیزبی کومونیستی کریکاری تەنانەت ئەگەر منو ئیوەش بریار بدەین دایبخەین، لە هەراوهوریاکانی ئایندەی ئیراندا پیکدیت. ریگای گەرانەوە لە حیزبی کومونیستی کریکاری گیراوە، ئەم حیزبە تەنها دەبی بوپیشەوە بروات. وە بوئەوەی بو پیشەوە بروات، پیویستە کەسانیك کە لەم کونگرەیەدا کوبوونەتەوە دیدیکی تازەو، تیروانینیکی تازەیان بو خویانو ئەرکەکانیان هەبیت. وە ئەگەر ئەم کونگرەیە بتوانیت جاریکی دیکە ئەم دیدە تازەیە بخاتە رووو تەنانەت پالیکی دیکە بەئیمەوە بنیتو ئیمە بخاتە سەر ئەو ریچکەیەی کە دەبی پییا بروین، بەبروای من کونگرەیەکی سەرکەوتوو دەبیت، تەنانەت ئەگەر ژمارەی بریارنامەکانمان لە دوو روژی ئایندەدا لە سی چواریکیش زیاتر نەبیت.

کابووسی خەڵکی عێراق بهێناَ.
کەم بزووتنەوە لە هەلومەجێکی سیاسیو کۆمەلآیەتی ئاوا لە بار بۆ گەشە، هەڵدان بەهرەمەند بووە. شەش ساڵە دە ڵـآی مێژووی عێراق لە لوتف بە ئێمە زەمەنی راگرتووە تا پێیا بگەین. شەش ساڵە دەروازەی دەسەلآتیان لە سەرتاسەری عێراقو بە تایبەتی لە کوردستاندا بە کراوەیی هێشتۆتەوە تا بەڵکو ئێمە بچینە ژوورەوە. خەڵکێکی تینوی ئاڵوگۆر، خەڵکێك کە بە شوێن هێزێکی چینایەتی رێکخراوو پێشرەوە وە یەکە ئیلهام لە داهاتوو وە ربگرآ، ئەمانە زەمینەی کاری ئێمەیە.
هاورێیان، سەیری رووداوەکانی ئێران بکەن، سەیری ئەوزاعی عێراق بکەن .پێکدادانو ئاڵوگۆری ئێجگار گرنگ بە رێوەیە. ئێمە دەبآ کارێك بکەین کە کرێکارو کۆمۆنیزمی کرێکاری مۆری خۆیان لەم ئاڵوگۆرانە بدەن. ئەم دەورەیە دەبآ دەورەی ئێمە بێت. دەبآ ئەمە بانگەوازی کۆنگرە بێت .

سەرکە وتووبن.

بژی شۆرشی کرێکاری!
بژی حزبی کۆمۆنیستی کرێکاریی عێراق!
مەنسور حیکمەت
١٦/١/١٩٨٨

هەروەك پیشتریش وتم قسە لەسەر خودی ئیمەو ئەو گورانکارییانەیە کە ئیمە وەکو حیزبیکی سیاسی بەسەر خومانیدا دینین. ئیوە سەیر کەن، هەمیشە لە هەموو جیگایەك کومونیزم وەکو رزگارییەخشی جیهان، رزگارییەخشی خەلك پیناسە دەکەین. وەکو ماموستای چینی کریکار، وەکو ماموستای کومەلگا کە بیروباوەری نوی دەبات، روشنگەرە، حیزبیك کە رزگارییەخشە، ئازادییەخشە. لەکاتیکدا، لانی کەم لەم بیستو پینج شەش سالەی کە ئیمەمانان چالاك بووینە (هەندیکمان زورتر)، لەوە حالـی بووینو دواتر بەسەیرکردنی دنیای "سوسیالیزم"و بزووتنەوەی جیهانیی "کومونیزم" دلنیا بووین، کە راستییەکەی یەکەمین کاریك کە دەبی بکریت ئەوەیە کە خودی ئەم رزگارکەرە دەبی ئازاد بکریت. ئەگەر دەبی کەسیك ئازاد بکریت، یەکەمین کەس خودی ئازادکەرە، ئەگەر دەبی کەسیك فیر بکریت، یەکەم کەس خودی ئەم ماموستایەیە. ئەم بزووتنەوەیە بە قیافەیەکەوە کە لە سالی ١٩٧٨دا هەیبوو، ناتوانی بەشوینیك بگاتو بەو قیافەیەوە ناتوانی شتیك بگوریت. لەگوشەو کەناری کومەلگادا کەوتووە، کاریگەریی نییە، لەپەراویزدایە، لەدەرەوەی خوی بریاری بو ئەدەن، چارەنووسی دیاری ئەکەنو هەموو جاریك لە برگە میژووییەکاندا دەیکەنە قوربانی. چەپیك کە بییەویت رزگار بکات، ئازاد بکات، خەلك فیر بکات، روشنگەر بیت، سەرەتا دەبیت خوی رزگاری بیت، ئازاد ببیت، روشن ببیتەوەو فیر ببیت. وە ئەمە ئەو پروسەیەیە کە ئیمە لە بیستو چەند سالهمەوبەرەوە دەستمان پییکردووە. کاتیك ئەمرو لە کوتایی ئەم پروسەیەدا، دەروانینە رابردووی ئەم رەوتەی خومان کە لە روژیخویدا رەوتیکی پرپیکدادانو پرهەراوهوریای مانەوەو خەباتو هەلسوورانو بلاوبوونەوەو تەقەلا بوو، چەند ئەلگویەکی تیادا دەبینین. دەبینین کە چون جورە کومونیزمیکی دیاریکراو لەئیران پەیدا دەبیت، خوی پیناسە دەکاتو دیسانەوە پیناسەی خوی تازەدەکاتەوە، قەیدوبەندی ئەو میراتە دەستوپیگیرەی کە پەیوەندی بەکومونیزمەوە نییە، بەلکو بەرهەمی تەحریفی کومونیزمو شکستی کومونیزمە لەدەستو پیی خوی دەکاتەوە، جوریك سوسیالیزمی جیاواز دروست دەکات بوئەوەی تازە بتوانی بروات دنیا رزگار بکات. بوئەوەی بتوانی بروات کەسیك روشن بکاتەوە. بوئەوەی بتوانی بروات شتیك بگوریت. ئیمە هیشتا لەناوەراستی ئەو ریگایەداین. حیزبی کومونیستی کریکاری دەبی وریا بیتو ئەو ریگایە بەهوشیارییەوە دریژە پیبدات، ریگایەك کە لە کومونیزمیکی لاکەوتووی، ناکومونیستی، ناکریکاری، ناچالاك، ناپراتیکی، ناکومەلایەتییەوە ببیتە کومونیزمیکی کریکاری کومەلایەتی دەخالەتگەر لە چارەنووسی کومەلگادا کە تواناو پەروشیی ئەوەی هەیە کە دەسەلات بگریتو ژیانی خەلك بگوریت .هەموو داستانی ئیمە لەسەر گورینی ژیانی خەلکە. هیچ شتیك جگە لە گورینی ژیانی ئینسانی سەردەمی خومان، فەلسەی کومونیزم پیکناهینی. کومونیزم نە تیورییە، نە تیزو نە کەوتنەشوینی دیالەکتیکو فەلسەفەی ماتریالزم. بەلکو هەولی ئینسانەکانی هەر سەردەمیکە بوئەوەی دنیای خویان بگورن، بەوجورە کە فەلسەفەو تیوریو هەموو شتیك بویانی روشن کردوتەوە. بوئەوەی یەکسان ببنو ئازاد ببن. کومونیزمیك کەنەیەویت ئەم کارەبکات، ئایندەیەکی نابیت .وەکومونیزمیك کە بییەویت ئەمە بکات، سەرەتا دەبی بزانیت کە چون دەتوانی شان بداتە بەر ئەم کارە. چ شتیك ریگرە لەبەردەم بەهیزبوونیدا، چ شتیك ریگرە لەبەردەم بەتوانا بوونو سەرکەوتنیدا. ئەم وشانە هەموویان لە قامووسی ئەو کومونیزمەدا کفر بوون. "دەسەلات"، "سەرکەوتن"،" بەدەستەوەگرتنی

بۆ کۆنگرەی یەکەمی
حزبی کۆمۆنیستی کرێکاریی عێراق

هاورێیانی ئازیز!

بەرپاکردنی یەکەمین کۆنگرەی حزبی کۆمۆنیستی کرێکاریی عێراق لە بەرشداربووانی کۆنگرە و هەموو ئەندامان و هەڵسووراوانی حیزب پیرۆزبایی دەکەم. بە داخەوەم کە ئیفتخاری بەشداریکردنی کۆنگرەم پێنەبرا. هەر لێرە دا زۆر سوپاسی مەکتەبی سیاسی حزبی کۆمۆنیستی کرێکاریی عێراق دەکەم کە منیان بۆ بەشداریکردن لە کۆنگرە بانگهێشت کرد.
هاورێیان، ئەوەی کە کۆنگرەی یەکەم بە کردەوە چ دەورێك لە ژیانی حزبدا دە گێرآ، ئەوە شتێکە کە ئێوە لە ماوەی چەند رۆژی داهاتوودا دیاری دەکەن. بەلآم من وەکو هەڵسووراوێکی ئەم بزووتنەوەیە، ئەندامێکی حزبی کۆمۆنیستی کرێکاریی عێراق کۆمەڵێك ئومێدو چاوەروانی جدیم لەم کۆنگرەیە هەیە.
ئێمە کە لە دەرەوەی کۆنگرە چاومان بریووەتە ئەم کۆبوونەوە مێژووییەی ئێوە، عەزمو ئیرادەیەکی یەکپارچە، راوەستاومان لەم کۆنگرەیە دەوآ .ئاسۆیەکی رۆشن، رابەرییەکی مونسەجیم، ئیرادەیەکی یەکپارچە بۆ هێنانە گۆری حزبێکی توندوتۆڵأو بە دیسپلینو حەماسێکی بە تینو خێرا بۆ بە سەمەر گەیاندنی بەرنامە، ئامانجو ئاواتەکانی ئەم بزووتنەوە ئینسانی و شۆرشگێرەمان دەوآ. ئێمە راگەیاندنی دووبارەی رێکخراوێکی پرشۆری شۆرشگێرمان دەوێت کە عەزمی کردووە بە یەکجاریو بۆ هەمیشە کۆتایی بە

چارەنووسی کومەلگا"، بریار بوو کومونیستەکان ئەم کارانە نەکەن! بریار بوو کومونیستەکان برون کتیب بنووسن، ئەندیشە بدەنو دواتر سیاسەت بسپیرنە دەستی حیزبیلیکی دیکە کە بەروالەت دەیانەویت "دیموکراسی "ببیننو هیچ کاتیکیش نایهینن، بو نەوەتو نو لەسەدی خەلکی هیچ کاتیك نایهینن .کومونیستەکانیان وەکو رەوتیك پیناسە کردووە کە دەبی لەپەراویزی کومەلگاوە قسە بکات، وەکو نمایشگا (مەعرەز)یك کە دەبی ئەویش لەنیودا بیت، نەبوونی خراپە، بەلام نابی خوی لە چارەنووسی کومەلگاو لەچارەنووسی دەسەلاتدا هەلبقورتینی. بەجوریك کە کاتیك ئیمە قسەمان لە دەسەلات کرد، کەسانیکی زور راچلەکین. کاتیك من دوو سالمەوبەر بە روژنامەیەکی ئەلمانیم گوت، بە پینج لەسەدی کومەلگاوە کە دەکاتە سی ملیون کەس ئیمە دەسەلات ئەگرین، سەلتەنەت تەلەبەکان نەیانوت نابیت، ئەمریکا نەیوت نابیت، ئەوە چەپەکان بوون کە گوتیان نابیت. بە سی ملیون کەس دەتەویت دەسەلات بگریت؟ !من ئیستا دەمەوی ئەم ژمارەیە کەمتر بکەمەوە (پیکەنینو چەپلەی ئامادەبووان). بەبروای من بە دوو ملیون، بە یەك ملیونیش دەکریت. بوچی ناکریت؟ دەبی بکریت. من بیستوومە کە ئەو حکومەتانەی هەلبژیردراوی دەستی خەلکن ناکریت بەهیزی کەمایەتییەك بروخینریت، بەلام بوچی ناکریت حکومەتە سەرکوتگەرە بیپەردەکان بە کەمایەتییەك بروخینریت؟ ئەم قسەیە لەکویوە هاتووە؟ بوچی ناکریت ئاپارتاید بە کەمایەتییەکی خەباتکار بروخینریت؟ بوچی ناکریت ئەلمانیای داگیرکەر بە کومەکی کەمایەتییەکی خەباتکاری چەکدار لە ولاتی فەرەنسا بکریتە دەرەوە؟ بوچی ناکریت رژیمیکی ئاخوندیی لە مەملەکەتیکدا بەکومەکی کەمایەتییەك بروخینریت؟ من بیستوومە حکومەتی پەرلەمانیی دیموکراتیك ناکری بە هیزی کەمایەتی بروخینریت، بەلی، بەلام ئەگەر حکومەت بەراستی پەرلەمانیو دیموکراتیك بیت ئەوکاتە ئیمە دەنگی زوربە بەدەستدینین. بەلام کاتیك حکومەتی جیگای باس خوی نوینەری کەمایەتییەکی کەمو سومبلی دواکەوتوویيو کونەپەرستییەو بەزوی چەك خوی راگرتووە، ئەگەر بە دوو کەسیش بکریت بروخینریت دەبی بروخینریت. بەلام چەپیك کە ئیمە خەرکین خومانی لـی جیائەکەینەوە، نایەوی کاریك بکات، دەیەوی لەگەلهاوریکەی خویدا زیکرو حالبکات. ئەم باسەی قبوولنییە کە حیزبیکی کومونیستی بییەویت سەرەنجام لە برگەیەکی دیاریکراودا دەسەلات بگریت .بەدەستهینانی دسەلات مەسەلەیەکی پراتیکیو بابەتیانەیە. دەسەلات بەشیوەیەکی گشتی ناگرن، روژیکی چوارشەممە لە مانگیکی دیاریکراودا، لە کەشوهەوایەکی ئاسمانیی دیاریکراودا، ژمارەیەکی دیاریکراو هەلئەسن ئەچن دەسەلات ئەگرن. ئەگەر بریار بیت دەسەلات هەمیشە فەسلی ئەخیری کتیبە علمییەکەی ئیمە بیت، هیچ کاتیك پیی ناگەین. دەبی روژیك دیاری بکەین کە بتوانین لەو روژەدا دەسەلات بگرین. وە ئەو روژە بو حیزبی کومونیستی کریکاری یەکیکە لەو روژانەی کە لە یەکسال، یەکسالأو نیو، یان دوو سالی ئایندەدا رەنگە بیتە پیشەوەو ئەگەر ئیمە دەسەلات نەگرین، ئاوا نییە کە خەیالبکەینو بلیین دەسەلاتمان نەگرتووە بەلام "سبەینی بوی دیینەوە .سبەینی ئیتر ناگەرییینەوە، کومونیزمی شکستی خواردوو دەکوتنو وردوخاشی دەکەن .کومونیزمی شکستخواردوو لیبرالیزمی شکست خواردوو نییە کە بړواتە مالەوەو روژنامەکەی دەربکات. کومونیزمیشکست خواردوو وەها دەکوتن کە بو (٣٠ (سالبکەویتە لاوە. دەرفەتیکی میژوویی لەبەردەم کونگرەو لەبەردەم حیزبی کومونیستی کریکاری

بیت. باسەکەیمن لەسەر دەرکردنیرینوینيو راگەیاندنو بریاریکیتایبەتینيیە. بەلکو سەرنجدانیئیسپاتيیخودیکادرەکانیئەم حزبەم دەوي....

ئیمە حزبیکین کە هەموو شتیکمان ، بیروباوەرمان، پیشینەمانو سیاسەتەکانمان، بە ئیمە دەلین کە دەبیلە هەلویستیکیپەلاماردەرانەدا بین. ئەو حزبەیکە نوینەرانیلەم کونگرەیەدا ئامادەن، چ لەرووی سیاسيو چ لەرووی عەقیدەیيیەوە هیچ قەرزارباری هیچ کەسیك نيیە لە هیچ شوینیکی دنیادا. ئەمە رەوتیکی سەرفرازە کە ئەمرو بە شاهیديی ئەم کونگرەیە، لە کوتاییدەورەیەکدا کە ناویان نابوو دەورەی "مەرگیکومونیزم"، زیندوبوونی کومونیزمی کریکاری جار دەداتو بانگەوازیدەستپیکیدەورەیەکیهیرشبەرانەیکومونیستیکریکاريیبو سەر نیزامیکونەو ئابرو تکاویسەرمایەداریدەکات. ئەم کونگرەیە دەبی کونگرەی ئەم بانگەوازە بیت .

بەپیچەوانەوە بەبروای‌من پیویستە هەلسوورانی‌ئیمە لە مەیدانەکانی‌تردا چەند قات زیاد بکات چونکە بریارە وەکو کومونیست، نەك هەلسووراوی سادەی هەمان مەیدان، تیایاندا بەشداری‌بکەین. خەبات کردن بەشیوەی‌جیاجیاو لە مەیدانی‌جیاجیادا هیچ کاتیك ناکوکی‌نەبووەو نی‌یە لەگەل ئەوەدا کە ئایدولوژي‌و ئامانجیکی‌سەرەکیت هەبیت، دەرکیکی‌روشنت لە خەباتی‌چینایەتي‌و پابەندي‌یەکی‌قوولت بە بزووتنەوەو حزبی‌کومونیستی‌کریکاري‌یەوە هەبیت. بەم پي‌یە ئەو دەرکەی‌کە پي داگرتن لەسەر کاری‌کومونیستی بە بانگەوازی‌کەم کردنەوەی‌چالاکي‌یە جوراوجورە جانبي‌یەکانی‌حزب دادەني، لەرادەبەدەر میکانیکي‌و بي‌جي‌یە. ئینسان دەبی‌بتوانی‌هەم پاسکیل لـي‌بخوري‌و هەم فیکە لـي‌بدات! پیویست ناکات کەسیك بو فیکە لـي‌دان لەپاسکیلەکەی‌دابەزي! بزووتنەوەی‌ئیمەش ریك تەنها بەهیمەتی‌ئەو ئینسانانە دەتوانی‌بەرەو پیشەوە بروات کە بتوانن بەشیوەیەکی‌زیندووو جوراوجور کار بکەن، کەسانیك کە بتوانن بە سواری‌پاسکیلەوە فیکە لـي‌بدەن! کومونیست بن‌و لە یەکیتي‌یەکان‌دا هەلسوورین، کومونیست بن‌و بکەونە ریزی‌پیشەوەی هەر خەباتیکی‌روژانەوە لەدژی هەلاواردن‌و مەحرومیەت...

بەهەرحال هەروەکو باسم کرد، کەم رەنگ بوونەوەی‌کاری‌کومونیستی‌بەمانای‌تایبەتي‌ووشەکە، وە رازی بوون و جیگاخوش کردنی هەلسووراوی کومونیست لە مەوقعیەتی هەلسووراوی بزووتنەوەو کەمپینە جوراوجورەکاندا، بەریکەوت نەبوو، ئاکامی‌دەورەیەکی‌تایبەت بوو کە ئیستا خەریکە تەواو دەبي. بەلام دریژەدان بەو شتەی‌کە لەجەرگەی دەورەی پیشوودا بە قابیلی روونکردنەوەو قابیلی دەرك دەژمیردرا لە دەورەی‌داهاتوودا، لە دەورەیەکدا کە پي‌ئەنیینە ناویەوە، ئیتر بي‌پاساوەو نابی‌لـي‌ی‌خوش ببین.

تا ئەوجیگایەی‌کە دەگەریتەوە بو تاکەکان‌و تي‌فکرین‌و ئیعادەنەزەرەکانیان لە دەورەی‌پیشوودا، دەبی‌بلیین کە فرسەتیکی‌زورمان هەبووە بو تیروانینی‌سەرلەنوی‌بو خوو بو سیاسەت‌و بو دەوری‌خومان لە خەباتی‌کومەلایەتي‌دا. ئیستر کاتی‌ئەوە هاتووە کە بەروبومی‌ئەم قوولبوونەوەو خویەکلاکردنەوەیە ببینین. بو ئەو کەسانەی‌کە لەم مەیدانەدان، ئاراستەی‌حەرەکەتەکە روشنە. ریگا بو هەلسوورانی‌چروپری‌کومونیستي، بي‌ئەم کەنارو ئەو کەنار کردن، بي‌کەم‌وکاست، ئاوەلایە. ریگري‌یەکانی‌دویني، هەلومەرجی‌دويني‌و گوشارەکانی‌دويني، ئیتر خەریکن لەسەر ریگای‌ئیمە لائەچن. ئەگەر تادوینی‌کاریك هەبوو کە بە حوکمی‌هەلومەرجەکە نەدەکرا ئەنجام بدریت، ئەمرو ئیتر دەکری ئەنجام بدریت .ئەگەر لە جەرگەی‌ئەو هیرشە فراوانە سیاسي‌و تەبلیغاتي‌یەی دەورەی پیشوودا ئەو چاوەرواني‌یەی کە هەلسووراوانی حزب کوری‌خویندنەوەی‌مانیفیستی‌کومونیست‌و سەرمایە پیك بهینن‌و پەرەی‌پي‌بدەن چاوەروان نەکراو بوو، ئەمرو ئیتر وا نی‌یە.

ئەو شتەی‌کە من وەکو یەکیك لە بەشدار بووان پیم خوشە ئەم کونگرەیەی‌پی‌بناسریتەوەو پي‌ی‌پیناسە بکریت بەرجەستە بوونەوەی‌کاراکتەری‌کومونیستي‌ی‌حزبە. دەمەوی‌دواتر ئاوا باس بکریت کە لەم کونگرەیەدا، کاری‌کومونیستي، نەخشەو پروژە کومونیستي‌یەکان‌و هاویشتنی‌تیشکی‌کومونیستی‌بوسەر تەیفی‌فراوانی‌هەلسوورانەکانی‌ئیمە جیگای‌خوی‌دوزي‌یەوە. ئومیدەوارم کونگرە بەم ئاراستەیەدا بروات‌و ئەم ئاواتەی‌من ئاواتی‌زوربەی هاوري‌یانی‌تریش

دایە کە بروات دەوری خوی بگیریت، وە ئەگەر ئەم کونگرەیە بتوانی بلیت دەیەوی چی دەوریك بگیریت وە چون دەبی بیگیریتو سەرەنجام بەئیمە بلیت کەدەبی چ شتیك لەخوماندا بگورین بوئەوەی بگەینە ئەوی، کونگرەیەکی سەرکەوتوو دەبیت.

ریگایەك کە ئیمە گرتوومانەتە بەر، رەوتیکی پیکهاتن کە لە بیستو چەند سالەمەوبەرەوە گرتوومانەتە بەر، لە گروپیکی فشار هینەرەوە (تەنانەت گروپی فشارهینەریش وشەیەکی قەبەیە. راستییەکەی ئەوەیە کە لەئاستی سیاسیدا کەسیك هەستی بە گوشاری ئیمە نەئەکرد). لە کورو کومەلی فکري-تەبلیغیی کومونیستییەوە بو حیزبیکی سیاسی پروسەیەکە کە دەبی هوشیارانە بەئەنجامی بگەیەنین. کەسانیك وا بیر ئەکەنەوە کە پەرینەوە لە تیورییەوە بو سیاسەت، هەرەسهینانە. گوایا هەرچی تو لە قەلەمرەوی پاکوبیگەردی تیوری دوور بکەویتەوەو لە کردار نزیك ببیتەوە خەریکیت نوشست دینیت: "فلانە کەس پیشتر ئەناتومی لیبرالیزمی چەپی دەنووسی، کەچی ئیستا تەنها قسە لە سەرنگونی دەکات!". ئەمە لە قامووسی ئەواندا بە داکشان دەژمیردریت نەك پیشرەوی. هەنگاویك لەولاتری ئەوانەوە ئەگەر ئەو ئەناتومی لیبرالیزمی چەپەش نەنووسیو لەجیاتی ئەمە تەنها شیعر بلییت تەنانەت ئینسانیکی گرنگتریشی! لەراستیدا لەو فەرهەنگی روشنفکرییو ئەلیتیستییەی کە نیازی گورینی کومەلگای نییە، بەواقعی تەنانەت نیازی لیکدانەوەیشی نییە. فیکر هەمیشە لە کردەوە گرنگترە، بزووتنەوەی فیکری هەمیشە پلەیەك لەسەرووی بزووتنەوەی عەمەلییەوەیەو کوروکومەلی فیکری هەمیشە دەتوانی پوز بەسەر حیزبی سیاسیدا لیبدا. بو ئیمە وانییە. حەرەکەت کردن لە ئەندیشە کومونیستییەکانەوە بو بزووتنەوەیەکی زەمینیومەلموسی سیاسی کە بتوانی دەست ببات بو ئەو کومەلگا دیاریکراوە، بە ئابوورییەکەیەوە، بە سیاسەتەکەیەوە، بە پولیسەکەیەوە، بە ئاخوندو مەلاکانییەوە، بە نەزانییەکەیەوە، بە وەزعی فیرکردنو پەروەردەو تەغزیەی فیکریی خەلکییەوەو...تاد، وە بییەویت هەمووی بگوریت، حەرەکەتیکی روو لە هەلکشانە. ئەگەر فیکر نەیەویت ببیتە کردەوە بەبروای من پولیك ناکات. لەگەلخاوەنەکەیدا دەمریت. بەم پییە حەرەکەتیك کە ئیمە تائیرەمان هیناوە لە کوروکومەلی روشنگەریی کومونیستییەوە کە رەخنەی خوی لە کومەلگا، لە کومونیزمی هاوچەرخی خویو لە ئیستنتاجە خەلەتەکان بەیان دەکات، بوحیزبیکی سیاسی کە دەیەویت دەست بوئەوە ببات کە شتیك بگوریت، گەشەسەندنو هەلکشانی بزووتنەوەکەیە.

هاوریيان وشەی "حیزبی سیاسی "وشەیەکی میحوەرییە.

هاوریيان! ئیمە دەمانەویت حیزبیکی سیاسی پیکبهینین، باوەر بکەن کە هیشتا پیکمان نەهیناوە، خەریکین پیکی ئەهینین. ئیوە سەیرکەن، بیستو چەند سالەمەوبەر منی کومونیستی بیستوحەوت بیستوهەشت سالە کە دەمەویست چالاکی بکەم، دەبووایە بچوومایە بەشوین عیباراتە عەجیبو غەریبەکانی چەپی ئەو زەمانەدا کە لە هیچ جادەو کولانو کارگەیەکدا نەبووو، تەنها لە کوروکومەلە چریکی (پارتیزاني) (کە تازە ببوونە ناچریکي) یەکانی خویاندا هەبوو بەشوین هەندی وشەی میحوەریدا بگەریم تابزانم چی ئەلی. سەبارەت بە" ریفیژینزم" چی ئەلـی؟ سەبارەت بە "بورژوازی نەتەوەییو نانەتەوەیی" چی ئەلـی؟ وە ئەم رەمزو وەلامانە سەیر بکەمو بزانم ئەتوانم لەگەلیاندا کار بکەم یان نا. وە هەلبەتە ئەوان هیچ کاریکیان لە من نەئەویست تەنها ئەوە نەبیت کە وەکو ئەوان قسە بکەم. ئەمرو کەسیك کە لەئیران لە وەزعی ژیانی

نارازییە، کریکاریك کە دەلیت ئەمە شایانی من نییە، کومەلگا نابی ئاوا بیت، لاویك کە دەلیت بوچی لە هەموو جیهاندا من دەبی لەم بەدبەختییە بژیم؟ من جیاوازیم چییە لەگەلخەلکی فەرەنساندا؟ ژنیك کە دەلیت ئەمە چ بەشیکە کە بەبالای منیان بریووە، ئەمانە دەبی بتوانن برون پەیوەندی بەشوینیکەوە بکەن، ریکخراو ببن، یەکبگرنو لە سبەینیوە خەباتیان دەست پیبکەن، لە سبەینیوە تەبلیغ بکەن، هەرا ساز بکەن، ریپیوان بکەن، مانگرتن بکەن، راپەرین بکەن. ئەگەر من سالی ٥٧ (١٩٧٨-١٩٧٩ی زاینی) ریکخراویکم بناسیایە کە بکرایە لەگەلیدا بیتو ئەم کارانە بکەیت، ئیستا لیرە نەئەبووم. منو ئیوە ئەگەر لە سالی ٥٧و ٥٨دا لەجیاتی پەیوەستبوون بەو کورو دەستە فیکری سیاسیو ریکخراوە چەپییانەی کە قسەیان لەسەر خویان ئەکردو بیریان لەخویان ئەکردەوە، حیزبیکی سیاسی کومونیستی رادیکالمان لە ساحەی کومەلگادا بینیبایە کە بکرایە پیوەی پەیوەستبین، ئیمە ئەو کاتە بەشداریمان دەکرد لەشورشداو ئەوکاتە خومەینی نەدەهاتو ئەوکاتە خامەنائییەك نەبوو وە ئەوکاتە سەد هەزار ئیعدام نەبوو، ئەوکاتە نەوەیەك لە ژنانی ئەم مەملەکەتە وەکو هاوولاتی پلە دوو نەئەژیان ("هاوولاتی پلە دوو"یش وەسفیکی زورە ...راستییەکەی نازانم چون باسی بکەم کە سووکایەتی نەبیت). ئەگەر شتیکی وەکو حیزبی کومونیستی کریکاری کە بکرایە بچیت ببیتە ئەندامیو دەست بەتیکوشان بکەیت، لەبەردەم منو توو کەسانی دیکەدا هەبووایە، ئەم بیستو چەند سالبەدبەختییە نەدەبوو. بەلام نەبووو ئیمە ناچار بووین خومان یەکیك دروست بکەینو لە قوناغی "مانیفاکتور"ەوە دەست پیبکەین. بەلام دەبی ئەمە بەئەنجام بگەیەنین، ئەمە دەبی ببیتە حیزبیکی سیاسی. دەبی بروات لە کولانەکانی خەلکیدا، لە تاك تاکی شارو گەرەکو دیهاتەکاندا، لە هەموو شوینیك، لقی هەبیت، هەر ئینسانیك کە لە وەزعی ژیانی نارازی بیت بتوانیت ببیتە ئەندامی، بتوانی تیایدا رای خوی بلیت، تیایدا چەك بەدەستەوە بگریت، بتوانی بەیارمەتی ئەو مانگرتن بەرپا بکات، بتوانی بە یارمەتی ئەو وەلامی کەمینەیەکی بورژوازی ملهور بداتەوە کە ئیستا لەسەر کارەو ئەگەر ئەم حیزبە وجودی هەبیت لەشەوو روژیکدا شکستیان ئەدات. ئیمە حیزبی زورینەین .تەنانەت ئەگەر زورینەش لەگەلماندا نەبیت ئیمە حیزبی زورینەین. بوچی زورینە لەگەلماندا نییە؟ چونکە نایەلن لەگەلماندا بن. کوا ئەو هەلومەرجە ئازادەی کە ئینسانەکان بتوانن رای خویان بلین؟ کوا ئەو هەلومەرجە ئازادەی کە ئینسانەکان بتوانن قسەی خویان بکەن؟ ئیمە حیزبی زورینەینو لەسەرمانە ریگە بدەین زورینە یەکگرتوو ببیت. لەسەرمانە ریکخراویك دروست بکەین کە زورینە بتوانن تیایدا ببنە ئەندام. لەسەرمانە ریکخراویك دروست بکەین کە زورینە بتوانیت بە یارمەتی ئەو ریپیوان بکات یان سوپای سوور دابمەزرینیت. ئیمە لەسەرمانە. هەرکەسیك دەیەویت ئەمرو تیوری باس بکات با بروات بیکات. ئیمە باسی تیوریمان کردو باشترو جدیتر لەوانی دیکە، بوئەوەی بەئیرە بگەین، بوئەوەی بتوانین کلیلی گورینی جیهان پەیدا بکەین .بوئەوەی بتوانین بزووتنەوەیەکی سیاسی دروست بکەین کە دەست بو کومەلگا دەباتو دەیگوریت، بەجوریك کە دوای ئیمە ئیتر تەمەنی ئینسانەکان دریژتر ببیت، خانەولانەیان باشتر ببیت، حورمەتیان زورتر بیت، خوشبەخت بن، ئەو ئینسانە واقعییانەی کە منو ئیوە نایان ناسین. ئامانجی ئیمە ئەمەیەو لەسەرمانە کاریك بکەین کە ئەم ئینسانانە بتوانن چارەنووسیان بەدەستەوە بگرن. ئیمە دەبی "حزبیکی سیاسی" دروست بکەین. حیزبی سیاسی کلیلی مەسەلەکەیە. وە ئەم کونگرەیە، وە

بو ماوەیچەندین دەیەو لەهەندیحالەتدا چەندین سەدە سیستمیدەسەلاتداریگەلیك لە کومەلگا غەربيیەکان بووە. ناتوانن بەر بە چوونیتەعالیمیدینیبو ناو قوتابخانەکان بگرن. ناتوانن وەلامیقەوم چیتیبدەنەوە کە ئیتر بووەتە مایەیبشیویخودیسەرمایە. وە تازە تەنانەت فاشیزمو ناسیونالیزمیقەومیکە ئەمانە رەوتە ئایدولوژیکە هەوسار پچریوو و لە قەفەس دەرباز بووەکانیئەم دەورەیەیجیهانیسەرمایەداریبوون، لەچلەپوپەیگەشەیخویان هاتوونەتە خوارەوەو ئیتر خەریکن لە پی ئەکەون .من، ئەوە هیچ کە هیچ ریبازیك لە ئایدولوژیبورژوازیلەحالەتیهیرشبەرانەدا نابینم، بەلکو لە جيوشوینیکیراوەستاو کە ئیمکانی رووبەروو بوونەوەی لەگەل مارکسیزم و کومونیزم پي بدات نابینم. کومونیزمیکریکاریدەتوانیبگەریتەوە بو قالبە واقعيیەکەیخوي، واتە رەوتیك بیت کە رەخنە دەگریت، هیرش دەبات، وە لەکومەلگا هیز وەردەگریت .رەوتیك کە ئەرکیگورینیجیهانە، نەك وەکو سالانیئەخیر کاریتەنها پووچەل کردنەوەیپەلاماریبورژوازیبیت. ئیمە لەم شەش حەوت سالەیرابردوودا توانیمان هەندیك سەنگەر راگرین. ئیستا کاتیئەوە هاتووە کە هەستینو پیشرەویبکەین. جا رەنگە چەند هەنگاو لەولاتریش دیسانەوە ناچاربین راوەستینو ئەو جيوشوینە بپاریزین کە بەدەستمان هیناوە. بەلام ئەوەیگومان هەلنەگرە ئەوەیە کە کاتیپیشرەویهاتووە.

کاریکومونیستي، کاریراستەوخویکومونیستي، ئەمە عیبارەتیسەرەکیئەم دەورەیەیە. بەلام، پاش ئەمە رەنگە پیویست بیت تیبینيیەکیشیبخەمە سەر، کە خودیپیویست بوونەکەیزور دەردناکە. راستییەکەی لەوە ئەترسم کە کاتیك من باسیگرنگیحەیاتيیکاریکومونیستیراستەوخو دەکەم، دیسانەوە کەسیك هەستیتە سەرپيو ئەم لیکدانەوەیە لە قسەکەیمن بەدەستەوە بدات کە گوایا ئیتر ئەولەویەت بوکارەکانیتر، کار لە فیدراسیونیشوراکانیپەنابەران، کار لەگەل کومیتەکانی هاوپشتیکریکاري، کار لەگەل کریکاریئەمرو و ...تاد دانانیم. دەبیهەر لەپیشدا بلیم نەخیر، مانایئەم قسەیە ئەمە نيیە. چەندین جار دووپاتمان کردووەتەوە کە توانایکومونیستەکان لە ریکخستنو رینوینیکردنو کاریگەریدانان لەسەر تەیفیکیزور لە خەباتو کەمپینەکانیلەم بابەتە، ریك لە کومونیست بوون و کاری کومونیستی کردنیانەوە سەرچاوە دەگري. کومونیست ریك لەبەر ئەوەیکومونیستەو لەنیو کریکاراندا قسەیکومونیستیدەکاتو کاریکومونیستیدەکات، لەبەر ئەوەیهەموو توانایفکريو عەمەليو ریکخراوەییبزووتنەوەیکومونیستیکریکاریلەپشتە، لە بزووتنەوەکانیترو ئەبعادەکانیتریخەباتیکومەلایەتيدا نفوز پەیدا دەکات. کومونیستەکان تەنها وەکو رابەرانیك کە بە رادیکالیزمو سوسیالیزمو رەخنەیرادیکال لە کومەلگاو بزووتنەوە روژانەکان ناسراون، لە یەکیتیوەیان کەمپینەکانو جەبهەکانیخەباتیئازادیخوازانەدا ئیعتبارو نفوز پەیدا دەکەنو کاریگەریدادەنین. کاریکومونیستيو ناسنامەیکومونیستینەتەنها ئەلتەرنەتیڤیخونواندن لە قەلەمرەوەکانیتریخەباتیکومەلایەتيدا نيیە، بەلکو بو کومونیستیك مەرجیپیویستیسەرکەوتنە لەم مەیدانانەدا .ئەگەر کومونیستیك بیەویت لە یەکیتيدا دەور بگیریدەبیوەکو کومونیست دەور بگیري، ئەگەرنا ئەوا یونیونیستیلە ئیمە باشتر زورە. کریکاران ریك لەبەرئەوەیپییان وایە کومونیستەکان کومونیستنو ولامیان پيیە دەچن بەلایاندا.

كيشمەكيشی‌تيوريی‌دەرەكي، بيروباوەره دەرووني‌يەكانی‌خوی‌تەنها بو خوی‌دوو پات بكاتەوەو هەر بەهەمان شيوه كاری‌رابردووی‌خوی‌دريژه پي‌بدات، زورتر له فيرقەيەكی‌دينی‌دەچوو. بەبروای‌من ئەوەی‌كه زور كەس له وەها هەلومەرجيكدا لەرووی‌فكري‌و رەخنەيي‌يەوه خاموشتر ببنه وه و خويان له رووی "پراتيكي "يه وه له ژير مه نگه نه ده ربينن و خويان سەرقالی‌خزمەتگوزاری‌له بزووتنەوه هەنوكەيي‌و جوراوجورەكاندا بكەن، كاردانەوەيەكی‌زور سروشتي و قابيلی ده رك بوو. قابيلی ده رك، به لام جيگای پشتيوانی نه بوو. به هه رحال قسەی‌ئەمروی‌من ئەوەيه كه ئەو دەورەيه ئيتر تەواو بووه.

بەهەرحال مەبەستی‌من لەم باسه راكيشانی‌سەرنجی‌كونگرەيه بو ئەم پرسياره كه ئايا حزبی‌ئيمه دەتوانی‌ئالابەدەستی‌كوتايی‌پي‌هينانی‌ئەم دەورەی‌ليلي‌يه بيت بو چەپ، لانی‌كەم ئەو بەشەی‌كه ئيمه دەتوانين كاريگەری‌لەسەر دابنيين؟ ئەمه پرسياريكی‌ئاوەلايه. بەبروای‌من دەتوانين . جي‌وشوينی‌سياسی‌ئايدولوژيكي‌ی‌ئوبژەكتيڤی‌ئيمه له چەپی‌ئيراندا، وه له چەپی‌باقی‌ولاتەكان‌دا، تا ئه و راده يه ی كه به ئيمه ئاشنايه ، جي وشوينيكی له بارو سه رفرازانه بووه . جي‌وشوينيكی‌ئيجابی‌بووه. من خوم بەلەبەرچاوگرتنی‌ئەمه ئەوەنده نيگەرانی‌ئەو كاريگەري‌يه سلبي‌و پە رتە وازە كە رە نە بووم كە ئە م دە ورە ی ليلي يە لە سە ر وە زعييە تی حزبي‌و پراتيكی‌حزبي‌ی‌ئيمه دای‌دەنا. بەبروای‌من نەدەكرا لەودەورەيەدا بەتەواوي‌و بەشيوەيەكی‌موتلەق بە پيچە وانە ی ئاراستە ی واقعييە تيكی مە زنی ميژوويي يە وە حە رە كە ت بكريت .گە ليك لە و كاريگە ري يانە نە دە كرا خوتی لـي لابدە يت. ئە وە دە كرا كە سە نگە رە سە رە كي يە كان پاريزگاري‌يان لـي‌بكريت‌و خوت بو شەپولـی‌گەرانەوه ئاماده بكەيت-هەر ئەو كارەی‌كه ئيمه كردمان. بەلام نەدەكرا هەندی‌شيوەی‌تايبەتی‌له خەباتی‌فكري‌و عەمەلی‌بەسەر ئەو هەمووه كەسانەدا بسەپينی‌كه ريك بەهوی‌ئەوزاعی‌جيهانەوه گومانيان لەوه هەبوو كه سوديكی‌هەبيت. كاری‌راستەوخوی‌كومونيستي، تەنانەت بو ئەوكەسانەش كه زەرورەتەكەيان دەرك دەكرد، لەجەرگەی‌ئەم دەوره تايبەتەدا رەنگە" فيرقەيي‌و بي‌سەمەر" خوی‌بنوانايه. حوكمی‌ئيمه لەبارەی‌دەبوواو نەدەبوواكانی‌دەروەی‌پيشووەوه هەرچي‌يەك بيت، قسەی‌من ئەوەيه كه ئيتر ئەو دەورەيه تەواو بووه. ئەم كارانه ئيتر فيرقەيي‌و بي‌سەمەر ني‌يه.

ئەمه بزووتەوەيەكەو ئينسانه جياجياكان بەتواناو پيشينەو قەلەمرەوه تخصصي‌يه تايبەتەكانەوه تيايدا به شدارن. به بروای من هه موو ئه و كه سانه ی كه ده توانن، به بی سه رف كردنی‌ئينيرژی‌هەرقلي، له سازماندانی‌ناوكوكەی‌سەرەكی‌هەلسوورانی‌راستەوخوی‌كومونيستی‌له مه يدانه جياجياكاندا دەور بگيرن، دەبی‌حە تمە ن وا بكە ن. باسە كە ی من ئەوه ني يە كە دەبی‌هەمووان مولزەم بكرين كه لەمه بەدوا كاريكی‌تايبەتی‌ئەنجام بدەن، يان له واقعدا وەكو نويژ "ئادای بكه ن". ئه وه ئه ركی حزبه كه سه رنجی پيويست بداته ئه مه بوئەوەی‌هيزی‌هەلسوورانيكی‌بەم جوره كوبيتەوەو ئاماده بيت .من خوم پيم وايه ماركسيزم ئيتر ئەو دەوره دژوارە ی تيپە راندووە. وەختيك سەير ئە كە ين، ئايدولوژي‌يە بورژوايي‌يە كان لەحالەتی‌هيرشبەرانەدا نابينين .نەتەنها ئەمه بەلكو خودی‌ئەوان له ئەزمەدا پەلوپو دەكوتن. ريبازه ئايدولوژيكي‌يه سەرەكي‌يه بورژوايي‌يەكان تەنانەت توانای‌ئەوەيان ني‌يه كه لەبەردەم گەشەی‌فاشيزمدا ريزبەندي‌يەكی‌ساده پيكبهينن. تەنانەت ناتوانن له سكولاريزم ديفاع بكەن، كه

عەلەنی بوونی، بو نموونه بەشيكه لەو پروسەيەی كه ئيمه تيايدا حيزبيكی سياسی دروست دەكەين. كاتيك ئەم كونگرەيه بەعەلەنی دەبەستريت، ئيتر هی ئيمه نييه، هی ئەوانه، هی ئەو كەسانەيه كه له دەرەوەن. سەيری ئەكەن، قەزاوەتی لەسەر ئەكەن، بريباری خويانی لەسەر ئەدەن، پەسەندی ئەكەن يان پەسەندی ناكەن. حيزب دەبيته هی ئەوان. ئيمه خەريكين حيزبی كومونيستی كريكاری دەدەينه دەستی خەلك، دەدەينه دەستی كريكاران. ميراتی باوكی منو ئيوه نييه. حيزبی ئەو خەلكەيه كه دەيانەوی به يارمەتی ئەم حيزبە، ئەمجارەيان ئيتر كلاويان بو نەدوورن. ئەم جارەيان ئيتر نايەنەويت شكست بخونو ئيمه لەسەرمانه لەكاتی خويدا بگەين پييان، لەكاتی خويدا بگەينو ئەم حيزبه بگەيەنينه دەستيان. وه ئەمه پەنجەرەيەكی بچووكی سياسييه كه لەبەردەمی ئيمەدايه، پەنجەرەيەكی بچووكی ميژووييه كه لەبەردەمی ئيمەدايه. دەرفەتيكی مەحدوده. كاتيك من له روژنامەی (انترناسيونال هفتگي)دا گوتم ئەمه هەليكی مەحدودەو ئيمه رەنگه لەدەستی بدەين. هاورييانيك ئاگاداريان كردمەوه كه ئەمه ورەی هاورييان دينيته خوارەوه. من گوتم رەنگه لەوه تينەگەين كه مەسەلەكه چييەو رەنگه خراپی بكەينو رەنگه ئەم هەله لەدەست بدەين .بەبروای من ئەوەی شكوداره ئەوەيه كه ئەم هەلەمان هەيه. ئەگەر كەسيك پيی وايه "نا ئيمه ئەنجامی ئەدەين! نا حەتمەن ئيمه سەرئەكەوين! بەبروای من مەسەلەكەی بەتەواوی دەرك نەكردووه. دەلين"سەركەوتنی كومونيزم حەتمييه!"، نەخير، هيچ شتيك له كومونيزمدا حەتمی نييه، بەنده بەوەوه كه كومەله ئينسانيك بچن ئەو كارانه بكەن، وه دەبی لەكاتی خويدا، لەجيگای خويداو، بەخيراييو بەوزەی پيويستەوه بيكەن. كومونيزم، ئەگەر كومەله ئينسانيكی دياريكراوی كومونيست له لەحەزاتيكی دياريكراوی ميژوودا كومەليك ئيرادەی دياريكراو نەكەنو ئەو تواناو وزەيه لەخوياندا پيكنەهينن كه ئەو ئيرادەيه عەمەلی بكاتەوە ، شكست دەخوات. كومونيزم ناكريت وەكو نووسينگەی گەشتياری له ولاتيكدا بيكەيتەوەو بيپاريزيت. كومونيزم ناكريت هەشت سالوەكو فروشگايەكی زنجيرەيی له ولاتيكدا بهيليتەوه. له ولاتانی ئيستبداديدا ئەمه ناكريت. يان سەرئەكەوی يان ليت دەدەن، وه بەجوريك ليت دەدەن كه بتوانن بو ماوەی ٣٠ سالكەلەكەی سەرمايەی خويا بكەن، ٣٠ سالی بيمانگرتن ببەنەسەر، ٣٠ سالأ بتوانن خەلكی ئەملاو ئەولا پيبكەن. بويه وا بير نەكەنەوه ئيمه جيگاوريگامان وەكو ليبرالەكانو سەلتەنەت تەلەبەكانو دووی خورداديیەكانه، ئاوا نييه. ئيمه يان دەبی بيبەينەوه يا ليمان دەبەنەوه.

ليرەوەيه كه پيم وايه ئەم كونگرەيه له گرنگترين برگەی ميژووی ژيانی حيزبی كومونيستی كريكاريدا بەرپا دەكريت. ئەو پەيامەی كه ليرەوه ئەچيته درەوه، ويرای ئەو ئينسانانەی كه دەچنه دەرەوە، دەبی ئەوه نيشانی خەلكی بدەن كه ئەم حيزبه هەيه، ئيتر ريگه نادات كه چارەنووسی خەلكی ئيرانو چارەنووسی چينی كريكاری ئيرانو چارەنووسی ئازاديخوازيو حورمەتو شەرەفی ئينسانيی له ئيراندا لەدەستی مشتيك ئاخوندو نەتەوەپەرستو كاپيتاليست دا بيت كه له شورشی مەشروتييەتەوه تا ئيره، خەلكيان كردوته ياری دەستی خويان .يەك لەدوای يەك ديكتاتورييان هيناوه. خەلكيك كه دەتوانن بوخويان خوشگوزەرانيو خوشبەختی بهيننەدی، ئەمان له بەدبەختيدا رايانگرتوون. دەبی دەورو زەمانەی ئەمانه كوتايی پيبيت. حيزبی كومونيستی كريكاری هەليكی بچووكی هەيه كه ئەم دەوره بگيريت. برواته ئەوی. وه ئەگەر نەرواته ئەوی،

هاوریيان، ناگەريتەوە بو ئيرە! دەگەريتەوە بو سەردەميكی ئيستبدادی كە ئينسانی كومونيست تيايدا دەگمەنو قاتييە. بەلام ئەگەر حيزبی كومونيستی كريكاری ئەم دەورە بگيری، ئەوزاع تەنها لە ئيراندا ئالوگوری بەسەردا نايات، هەر حيزبيك ئەمرو لە ولاتيكی شەست مليونيدا كومونيزم بباتە بەر دەروازەی دەسەلات، تەنانەت نەك ناويشی، ئالای سوور لە يەك بە يەكی پايتەختەكانی ئەوروپادا بەرز دەكاتەوە، بزووتنەوەی كريكاريی ئەم ولاتانە دەبووژينيتەوە، كومونيزم لە يەك بە يەكی زانكوكانی ئەوروپادا زيندوو دەكاتەوە. ئەگەر لە ئيران، لە كوريا، بەرازيل، ئەرجەنتين، ئەفريقيای جنوبيو لە هەر ولاتيكدا كە ئەبعادو گرنگييەكی ئاوای لە ئابووری سياسيی جيهانی ئەمرودا هەبيت، حيزبيكی بەلشەفی لە بابەتی ئيمە بو جاريكی ديكە كاريك كە بەلشەفييەكان كرديان ئەنجام بدات، نەخشەی جيهان جاريكی ديكە دەگوريت، جاريكی ديكە روژيكی تازە دەستپيدەكات. مەسەلە تەنها ئيران نييە، حيزبی كومونيستی كريكاری دەبی بيربكاتەوە كە ئايا هەيكەلی ئەوەندە گەورەيەو شەهامەتی ئەوەندە زورە، كە ئەم ئەركە ميژووييەی بوی فريدراوە بيگريتەوەو لەدەستی نەدات! هاوريیان! ناكری نەيگريتو نەكەويت، ئەگەر نەيگرينەوە ئەكەويتو تەواو ئەبيت. بەبروای من ئەمە داستانی ئەم كونگرەيەی ئيمەيەو، دەوريكە كە دەبی حيزبی ئيمە بيگيريت.

بەبروای من ئيمە بەم ئاراستەيەدا زور چووينەتە پيشەوە، زور لە چەپی تائيستا دوور كەوتووينەتەوە. ئەم حيزبە نە لە زەينی ئيمەدا، نە لە زەينی خەلكيداو نە لە زەينی خودی ئەم چەپانەدا كە پييان وايە خزمايەتييان لەگەلماندا هەيەو هيشتا دەبی نەسيحەتمان بكەن، لەگەلأ ئەم چەپەدا بەراورد ناكريت. بەلام ئيوە نابی خوتان لەگەلأ ئەوانەدا بەراورد بكەن. خوتان بەو ئەركانە لە مەحەك بدەن كە لە ئەستومانە. ئايا ئيمە دەتوانين لە ئيران حكومەت بەدەستەوە بگرين؟ چون چونی؟ بە چ ميكانيزميك؟ ئايا ئيمە ئەوەندە كادرمان هەيە كابينەيەكی كومونيستی پيكبهينين؟ ئايا دەتوانين لە هەر كوچەوكولانو جادەيەكدا ئاژيتاتوريكی سوسياليست دابنيين كە خەلكی لەدەوری خوی كوبكاتەوە؟ ئەگەر ئەمريكا حەزی لە حكومەتەكەی ئيمە نەبوو چی لەگەلدا ئەكەين، سياسەتی ئيمە چييە؟ پاكستان بومبی ئەتومی هەيە، چی ئەكات؟ وەلامی ئيمە بەم مەسەلەيە چييە؟ ئيسلامييەكان چون لەمەيدان ئەكەينە دەر؟ چەنديك دەخايەنيت تا ئيمە يەكسانيی خەلك لە جارنامەيەكدا رابگەيەنينو چەندە هيزی ئەوەمان هەيە كە پيادەی بكەين؟ ئەمە ئەو پرسيارە واقعييانەيە كە دەبی ئەو ئينسانانەی كە بريارين داوە كاريك بكەن بو كومەلگاكەيانو هاوسەردەمەكانی خويان، لەخويانی بكەن. ئيمە دەبی خومان لەگەلأ ئەركەكانمان بەراورد بكەين نەك لەگەلأ كەسانيكدا كە بەجيمان هيشتوونو بەداخەوە هيشتا زور ليیانەوە نزيكين. هيشتا بەداخەوە لەو چەپەوە نزيكترين وەك لە ئەركەكانمان، بەلام ئەم كونگرەيە بەبروای من دوا هەنگاوە كە ئيمە ئەتوانين هەليبگرينو نيشانی بدەين كە دەمانەوی بو شوينيكی ديكە بروينو كاريكی ديكە بكەين.

من نامەوی كاتتان ليبگرم، لەو باسانەدا كە لە هەردوو بريارنامەی بارودوخی سياسيو جيوشوينی تايبەتی حيزبی كومونيستی كريكاريدا دەيكەم دەگەريمەوە سەر ئەم مەسەلەيە، ليرەدا تەنها دەمەوی سەرخەتی باسيك بخەمە روو كە بەبروای من ئەم كونگرەيە دەبی لەسەری هەلويستە بكات.

كومونيزمیكريكاريیەوە، لەم دەورەيەدا بە روونيیەكیزياترەوە خرانە رووو وەرگيران.

بەم پيیە تا ئەو جيگايەیبو چەپو بەدياريكراوتر بو رەوتیخوشمان دەگەريتەوە بەبروایمن ئەم دەورانیليلیيە، ئەم دەورانیناروشنيو تەمومژو دلەراوكيو بەخودا چوونەوەيە، گوزەراوە. هەلبەتە بەپيچەوانەیرەوتە مادديیەكانیدەرەوەیخومانەوە، پيم وايە كوتاييهينان بەم دەورەيەو هەنگاونان بو دەرەوەیفەزايەك كە ئيتر بەحوكمیهەلومەرجیبابەتیدەورەیبەسەرچووە، هيشتا مەسەلەيەكیپراتيكيیە. ئەم دەورەيە بو كومونيستەكان خوبەخو تەواو نابيت، دەبیهوشيارانە كوتاييپيبهينريت. هەلومەرجیبابەتيیئيستا ئيتر ريگەمان پیئەدات كە بگەريينەوەو نەتەنها كوتاييبەم دەورەیسەرلـيشيواويیە بهينين، بەلكو ئەو قووليو هەمەجوريو ئامادەيیيە پەرەسەندووانەیكە بەدەستمان هيناوە بخەينە خزمەتیخەباتيكیهەدەفمەندانەو ريكخراوەوە.

يەكيك لە ئاكامەكانیرەوندەكانیچەند سالیئەخير كە لەريزەكانیئيمەدا بەرچاو بووە ئەوەيە كە "كاری راستە وخوی كومونيستي "خرابووە لاوە . ريگە م بدە ن مە بە ستم لە كاری راستە وخوی كومونيستی لە چە ند رستە يە ك دا دە رببرم و تە سويريكی لە سە ر بدە م . كاری راستەوخوی كومونيستی واتە بكەويتە ريو بەو ئينسانانەی كە دەرديكيان هەيە، وە لەسەرووويانەوە بەچينیكريكار بلييت كە دەبیكومونيست بن .لەنيوان خوتو باقیكومنيستەكاندا پەيوەنديو رابيتە بەرقەرار بكەيت، لە مەيدانیسياسەتدا ديفاع لە كومونيزم بكەيتو دەنگ بە كومونيستەكان بدەيت .كتيبەكانیماركس بخوينيتەوە. لەبەرامبەر سەركوتكردنیكومونيزمو سوسياليزمدا مقاوەمەت بكەيت. رەخنە لە مەيلەكانیترینيو كومەلگاو دەروونیچينیكريكار بگريت و لاوازي يە كانيان نيشان بدە يت. ئە وە بلـييت كە بە لين و ريگاچارە غە يرە كومونيستي يە كان لە ميژووی كومە لگاو ميژووی كريكاران دا زورن بە لام هيچ يە كيكيان وە لاميكی بنە رە تي ی بە پيويستي ی چينیكريكارو كومەلگا بە ئازادینەداوەتەوە. واتە ئەو كارەیكە كومونيستەكان زياد دەكاتو توانایسياسيو كومەلايەتیكومونيزم دەباتە سەر.

ئەم جورە هەلسوورانانە لەم سالانە نەبوونەتە جيسەرنجیسەرەكیحزبیئيمە. هەلبەتە هەمووان زور هەلسووراو بوون .هەمووان هەوليان داوە لەريگایجياجياوە چاكەیخويان بگەيەنن بە كومەلگاو بەشە ژير دەستو ستەم لـيچوو و ستەمديدەكان. بەلام ئيوە كلاویخوتان بكەن بە قازي، چەندە كاریراستەوخویكومونيستي، كار وەكو ماركسيستيك لە بزووتنەوە فكري يە كاندا، وە كو سوسياليستيك لە بزووتنە وە كريكاري يە كاندا، كار وە كو فراكسيونە كومونيستيیەكان لە يەكيتيیە كريكاريیەكاندا، كار وەكو هەرا سازكەرە كومونيستەكان لە شە قامە كانداو ئينسانە كومونيستە كان لە شوينی ژيان و كاردا، ئە مانە چە ندە بوونە تە خەسلەتیتايبەتمەندیئەم هەلسوورانانە. كاریئيمە زياتر ئەوە بووە كە "خزمەتي "سياسي-خەباتكارانە پيشكەش بە تەيفيك لە بزووتنەوەكان بكەين لەبەرامبەر تەيفيك مەسەلەدا، كە هەمووويان بەتيكرايي، بەو كارەشەوە كە من باسم كرد، ناكاتە كاریراستەوخویكومونيستي.

ئە مە بە لە بە رچاوگرتنی فە زای زال بە سە ر كومە لگاداو بە سە ر هە موو بزووتنەوەیسوسياليستيدا، لەروويەكەوە ئەوەندە نەئەكرا خوتیلـیلابدەيت. بەبروایمن ئەو هيرشە فراوانە ی كە بو سە ر كومونيزم و ئە نديشە ی ماركسيستی لە ئارادا بوو وە ها رووی‌مەسەلەكەیگوريبوو كە ئەو رەوتەیبيويستايە بيلەبەرچاو گرتنیهيزهاوسەنگيو

سيیەمیهەلیانمان کەندبوو، یەکسەر بەدوورودریژیدەکەوتە پییا هەلدانیدیموکراسي. چاو لە بلاوکراوە چەپەکانیجیهان بکەن لەم دەورەیەدا، بزانن چون بەخیرایيئەم باسە لەنیویاندا بووە باو کە پیویستە جیگایدیموکراسیلەنیو سوسیالیزمدا بکەینەوە. بەشیهەرە زوریان لەگەل ئەم شەپولەدا رویشتن. بەبروایمن بویە رویشتن چونکە پیشتر لەژیر گوشارداو بەهویمەترەح بوونو موعتەبەر بوونیکومونیزمو مارکسیزم لە ناوەندیسیاسيو زانکوییدا پیوەیپەیوەست ببوون .ئیستا، کە کومونیزمو مارکسیزم بەرەسميو بەئاشکرا کەوتبووە بە پەلامارو خرابووە ژیر مەنگەنەوە ئەوانیش لەو گوشارە رزگار بوونو دەستیان کرد بەوەیکە قسەیخویان بلینو سازیخویان بژەنن. بەشیکیزوریان بەلایئەو ریبازە فکريو سیاسيیانەدا رویشتن کە لەئیستادا بازریان گەرم بوو.

هەموومان شاهیدیئەم دەورەیپەرتەوازەیيیە بووینو هەینو لەنیو خوشماندا دەوریبووە. ئەم کاریگەريیانە هەم ئەبعادیئیجابيیان بووە هەم سلبي. سەربەخوییلە بیرکردنەوەو بریاردانو دوور کەوتنەوە لە قبوول کردنیسافو سادەیبوچوونە رەسميو ئەحکامە بەلگەنەویستەکان پەرەیسەند، لە هەمان کاتدا گەلیك حەقیقەتیسوسیالیستيو شورشگیرانەیگرنگ پشت گویخرا. دانانیئەرکیسیاسیبو خوت وەکو تاکە کەسو بوون بە هەلسووراویپشت بەخو بەستوویئەم یان ئەو بزووتنەوەو دانانیپروژەیشەخسیبو خوت، رەواجیپەیدا کرد، لە هەمان کاتدا فەزایکاریهاوبەش لەژیر چەتری‌نەخشەو تەرحە هاوبەشە حزبيیەکاندا، هەلسووران وەکو ئەندامیریکخراویكو گوشەیەك لە نەخشەیەکیفراوانتر، لاواز بوو. لە ئاستیکیفراوانتردا ، بەتایبەت بو بەشیکی فراوان لە چەپی ئیران کە پەرەردەی تەقلیدی تەقدیس کردنیدواکەوتوویيمیللیخو بوو، ئەم دەورەیە، دەورەیقوولبوونەوە لە تیروانین بو ژیان، بو کومەلگاو بو فەرهەنگ بوو .هەندی کەس بەوە گەیشتن کە لەدەرەوەیدنیایمیللیو ولاتيو بزوتنەوەییخویاندا، دنیایەکیفراوانتر بە هەمەچەشني و ئالوزيو دەسکەوتیمەزنەوە وجودیهەیە. ئەم روچوونە فکريیە دەرفەتیبو رەخسا، چونکە لەم دەورەیەدا کونترولو نفوزیبزووتنەوەو تەقلیدە دواکەوتووانەکان لەسەر هەندیك کەس لاچوون.

ئەم دەورەیە لەزور رووەوە بو زور کەس دەورەیبەخودا چوونەوە بوو .نەك "ئیعادە نەزەر خوازيي و ریڤیژینزم"، نەك دوزینەوەی هەندیك مەکتەب بو تەفسیر کردنی بیرو بوچوونەکانیپیشوو لەخزمەتیبەرژەوەنديیە کومەلایەتيیە تایبەتەکاندا، بەلکو دەورەیەکیئیعادە نەزەریفەردي، لە ئەفکارو ئومیدو ئاسوکانیخو، لە میژوویژیانیخو، لە سیستمیبەهاو بیروباوەرەکانیخو. زور کەس لە روانگەیخویانەوە بە ئەنجامیگرنگ گەیشتن. منیش پیم وایە هەندیکەس بەراستیبەئاکامیگرنگ گەیشتن .توانایئینسانەکان ئالوگوریبەسەردا هات. زوریك توانيیان لایەنیئینسانيیسوسیالیزمو ئینساندوستيیقوولیئەو تيبگەن. زور کەس قوولتر لەپەیوەندینیوان سوسیالیزمو ئازاديو خوشگوزەرانیئینسانیتيگەیشتن. زور کەس توانا واقعيیەکانیخویان باشتر ناسيو متمانەیان بەخویان پەیدا کرد .هەندیك لەو ئەحکامە مارکسیستيیانەیکە لە دەورانیجەنگیساردو لەژیر دەسەلاتیتەعلیماتەکانی"کومونیزمي" ئوردوگاییدا، نە بەدروستيو بەروشنیبەیان دەکران، وە نە بەئاسودەییو زەین کراوەییەوە گويیبو شل دەکراو نە بەقوولیدەرك دەکرا، لەوانە باسەکانیخودیئیمە لەمەر

هاوریيان! ئیمە لە یەکیك لە چارەنووسسازترین ساتەوەختەکانی میژووی کومەلگای ئیرانداین. هەمووتان دەزانن حکومەتیك کە لەسەرکار بووە خەریکە بەو رقوبیزارییە گشتییەی کە لەناو خەلکیدا دروستی کردووە هەرەس دینیت .بوشاییەکی سیاسی دیتە ئاراوە. ئەم بوشاییە سیاسییە نابیتە شتیکی روتینیی کومەلگا، نابیتە شتیکی هەمیشەیی، یەکیك پری دەکاتەوە. یەکیك ئەم بوشاییە پردەکاتەوە . حیزبی کومونیستی کریکاری بو یەکەمجارە کە لەبن دەستی سەرکەوتنیکەوە دانیشتووە. بەبروای من دەبی رووی وەرچەخینیو ئەم سەرکەوتنە ببینیتو ئیتر بیر لە رابردووی نەکاتەوە. وە بەبروای من دەبی بروات بو ئەم سەرکەوتنە. بروات بو دەسەلات. بروات دەسەلات بگریت، وە دەتوانین. بەلام کاریکی هەرقلییە هاوریيان! کاریکی هەرگیز سادە نییە. جوریکی دیکە لە رابەریی لە ئیمە دەخوازیت، جوریکی دیکە لە هەلسووران لە ئیمە دەخوازیت، جوریکی دیکە لە راگەیاندن لە ئیمە دەخوازیت، جوریکی دیکەی ئینیرژی دەویت، جوریکی دیکەی لە یەکیتی دەویت، کەسانیك کە بیانەوی بچنە کامی ئەم مەهلەکەیەوە جوریکی دیکەیان لە یەکیتی پیویستە. جوریکی دیکەیان لە ئیرادەو بریار دەویت، تکایە هەرکەسیك پیی خوشە ببیتە دارتاش، ببیتە بیناساز، شیعر بلیت، کتیب بنووسیت لییگەری بو دوو سالی دیکە ئەگەر شکستمان خوارد. ئیستا حیزبی کومونیستی کریکاری دەبی وەکو هیزیکی چروپری سیاسی بچیتە ناوجەرگەی کومەلگای ئیرانەوە. دەبی بیگوریت. بەبروای من دەبی ئەم کارە بکاتو دەتوانین بیکەین. ئەو شتەی کە زور مایەی دلخوشییە ئاسوی سەرکەوتنمان نییە. چونکە بەبروای من شانسی سەرکەوتنمان کەمە. ئەو شتەی کە مایەی دلخوشییە ئەوەیە کە بو یەکەمین جار ئیمکانی هەیە. بویەکەمین جار چارەنووسی ئیوەیان داوەتە دەستی خوتان. وە بو یەکەمین جار ئیمە دەتوانین کومەك بەوە بکەین کە خەلکی چارەنووسی خویان بەدەستەوە بگرن. ئەم شانسە، هەرچەندە کە بچووکە بەلام دلخوشکەرە.

وە ئەمە پرسیاریکی بنەرەتییە کە لەبەردەمی ئیمەدایە. پیشتر وتم کە حیزبی کومونیستی کریکاری ریگای گەرانەوەی لەخوی بەستووە. ئەم دیوە ئیتر ناکری بکریتە ناو ئەوقوتووەوە. تەواو بوو. حیزبی کومونیستی کریکاری هاتوتە دەرەوە، خەلکی بینیوویانە، چاوەروانییان لیی هەیە، رەخنەتان لیئەگرن، بچنە سەر تەلەفون بزانن لە تارانەوە چی بەحیزب ئەلین. چی لەسەر ئەم کونگرەیە ئەلین؟ دەپرسن دەتانەوی چی بکەن؟ ئیمە لە ئیران چی بکەین؟ بەرنامەتان چییە؟ ئەلتەرنەتیف چییە؟ چ شیعاریك بدەین؟ لەکوی کوببینەوە؟ وەئیمە نابی تەنها وەلامی ئەم پرسیارانە بدەینەوە، دەبی وەلامی ئەوەش بدەینەوە کە ئەگەر خامەنائی بریاری دا بداتە بناگویی خاتەمیدا، چەندیکی پیئەچیت بوئەوەی ئیمە شارەکان لەدەستی هەردوکیان دەربینین؟ ئەگەر لە تاران کودەتا بکریتو ببیتە حکومەتیکی عەسکەری، حیزبی کومونیستی کریکاری دەبی ئەمە بەوینەی فیکەی دەستپیکردنی قوناغیکی تازە تیبگات. وە حیزبی کومونیستی کریکاری دەبی حیزبیك بیت کە خروشانی خەلك ریکدەخاتو رابەریی دەکات. چەندیك دەخایەنیت تائیمە خومان بو ئەمە ئامادە ئەکەین؟ حیزب تا چ رادەیەك لە قالبی نەفسیو زەینی ئەنجامدانی ئەم کارەدایە؟ چەندە رابەرایەتی ئیمە توانای ئەمە لەخویدا دەبینی؟ ئەمرو خەلکی توانای ئەمە لە ئیمەدا ئەبینن . ئەمرو ئەگەر خەلکی چوار دانە هیز لە ئیراندا بژمیرن، یەکیکیان حیزبی کومونیستی کریکارییە. دوو سالأو نیو لەمەوبەر کاتیك لە کونگرەی دووەمدا ئیمە ئەمەمان پیشبینی کرد،

لەروانگەی زور کەسەوە بەجدی وەرنەئەگیرا .ئیستا چ کەسیك ئەتوانی گومان لەوەدا بکات کە حیزبی کومونیستی کریکاری چاوو چرای رادیکالیزمی ئیرانە؟ ئیوە سەیر کەن، کومەلگا کومونیزمی خوی پەیدا دەکات. هەر کومونیزمیك کە لەبەردەستی دا بیتو بتوانی پەیدای بکات. لە سەردەمی شلەقاندا کومەلگا پیویستی بە چەپی رادیکالأ هەیە، ئینسانی مەحروم پیویستی بە چەپی رادیکالأ هەیە، ئەمرو ئالایەك ئەبیننو ئەویش حیزبی کومونیستی کریکارییە. خەلکی ئیمەی وەکو کومونیزمی ئەم دەورەیەی ئیران هەلبژاردووە. کەس جگە لە حیزبی کومونیستی کریکاری بەشوین ریکخراوی کومونیستی چەپەوە نییە لە ئیراندا. ئەگەر کومونیزم لە ئیراندا بییەویت خوی ریکبخات بەدوای ئەم حیزبەدا دەگەریت. لە کریکاری کارگەوە تا لاوانی زانکوکانو تا ماموستاو هەموو کەسیك، لەخوی دەپرسیت حیزبی کومونیستی کریکاری لەکوییە؟ چاوەروانیی ئەوەی هەیە کە حیزب ریکی بخات. بەشوین رابەرایەتیو کادرانی حیزبدا دەگەریت. ئەمە بزووتنەوەیەکی سەراسەری، گەورەو زور گەورەترە لەم کومەلە کەسەی کە لیرە دانیشتوون، ئەم بزووتنەوەیە هیزەکانی خوی دەدوزیتەوە، لە دوو سالی رابردوودا ئەو پیشوازییەی کە لە ئیران لەئیمە کراوە، وە رەگدانەوەیەك کە لەئیران بوومانە ئەوەندە سەرسورهینەر بووە کە ئیستا ئیتر بەشیوەیەکی واقعی هیچ کەسیك نیگەرانی دەرەوەی ولاتی بوونی حیزب نییە. پرسیار ئەوەیە کە ریگا بەم هیزانەمان لە ئیران نیشان بدەین. پرسیار ئەوە نییە کەهیزەکانی ئیمە لە ئیران لەکوین، پرسیار ئەوەیە کە هیزەکانی ئیمە لە ئیران نەخشەیان چییە؟ ئیستا دەبی چی بکەن؟ بەرنامەی ئیمە بو ئەوان چییە؟ دەبی چ کاردانەوەیەکیان هەبیت لە بەرامبەر مەسەلە جیاجیاکاندا؟

هاورییان لیرەدا من قسەکانم تەواو ئەکەم، بەو ئومیدەی کە کونگرە ئەم ئەرکە میژوورییەی دەرك بکات. گوتم ئیمە دەرفەتیکی میژوویی دیاریکراومان بەدەستهیناوە کە رولـی خومان بگیرین. ئەم دەرفەتە ئەروات. بوچوونی خوتان بو سیاسەت لە حیزبە لیبرالەکانەوە وەرمەگرن، لە ئەوروپاوە وەرمەگرن، لە حیزبە دووی خوردادییەکانی ئیرانەوە وەرمەگرن، لە "بیرجیاوازەکان) دگراندیشان)"ی ئیرانەوە وەرمەگرن. کومونیزمی رادیکالأ لە یەك فرسەتیکی دیاریکراودا دەتوانی سەربکەویت. ئەم شانسە بو یەکەمین جار لەماوەی سەدەیەکدا لەئیران هاتوتە ئاراوە، هاورییان ئەم شانسە تەنها بو ئەوە نییە کە ئیمە لە ئیران کاریك بکەین، ئەگەر ئیمە حیزبی کومونیستی کریکاریی ئیران بکەینە حیزبیکی نزیکە دەسەلات، ئەگەر حیزبی کومونیستی کریکاری حیزبیك بیت کە لە روانگەی خەلکەوە دەبی دەولەتی بەدەستەوە بیتو دەتوانیت دەولەتی بەدەستەوە بیتو ئەم پروسەیە دەستی پیکردبیت، ئەو کاتە ئیمە دنیا دەگورین، ئیمە دنیا دەگورین. تەمەنیك لە مشتومری تیوریو دیفاع لە مارکسیزم بو ئەوە بوو کە کاتیك دەگەینە ئەم لەحزە میژوورییەی ئیستا، ئیتر شمشیری خومان لەدەستماندا بیت. ئیستا کاتی ئەوە نییە کە بگەرییینە دواوەو شتیك دروست بکەین. کاتی ئەوە نەماوە تو بروبیت شتیك دروست بکەیت. دەبی بە چەکیك کە دروستت کردووە بچیتە مەیدانەوەو ئیمە ئەم چەکەمان لە بیستوچەند سالدا دروست کردووە.

من ئومیدەوارم کونگرە ئەم رولەی خوی دەرك بکاتو لەمەش زیاتر ئومیدەوارم کە دوای کونگرە ئەم رولەی خومان دەرك بکەین. هاورییان! لەشیوە هەلسوورانی ئیمەدا، لە حیزبە

هاتنە سەرکاری گورباتشوف، بکات. بە هاتنە سەرکاری گورباتشوف و باسی پروسترویکا دەورانیپووکانەوەیئەم قوتبە دەستیپيکرد. هەر لیرەدا دیار بوو، وە ئیمەش لەروژیخویدا پیشبینيمان کرد، کە مارکسیزم بەرەو ئەوە دەروات کە بکەویتە ژیر مەنگەنەوەو تەریك بکەویتەوە. بە پووکانەوەیسوڤیت، مارکسیزمیواقعيو رەخنەگریسوڤیتیش بەهەرحال بو ماوەیەك لە مەرکەزیگورەپانیخەباتیفکريو سیاسیدەکەویتە لاوەو ئەمە ئەو رووداوە بوو کە لەدەورانیلیلیپاش کوتاییهاتنیجەنگیسارددا بەکردەوە قەوما. ئەو شتەیکە من ئەمرو خەریکم دەیلیم ئەوەیە کە کەشوهەوا بو هەلسوورانیکومونیستەکان سەرلەنویلەبار ئەبیتەوە. گومان لەوەدا نييە کە خوهەلنانە دژیکومونیستيیەکانی قسە وەشینەکانی بورژوازي و هەراوهوریایکوتاییکومونیزم تەنانەت ئەگەر نیشتبیتیشەوە، بەهەرحال هەرگیز تەواو نەبووەو هیچ کاتیکیش تەواو نابي. بەلام واقعییەتیکیزور بەرچاو ئەوەیە کە ئەمرو هەلومەرج بوئەوەیکە کومونیستەکان پيبنینە مەیدان، قسەیخویان بکەنو هیز کوبکەنەوە بەتەواویلە ٨-١٠ سالیرابردوو لەبارترە. ئەو دەورەیە، دەورەیپاشەکشەو ئاوابوونیچەپگەراییبوو و ئەمرو دەورەیسەرهەلدانو پیشرەویسەرلەنويیئەوە.

ریگەم بدەن بەکورتی بچمە سەر کاریگەريیەکانی ئەم دەورەیە لەسەر چەپ و بەتایبەتیرەوتیخومانو قسەکانم بەم باسە کوتاییپيبهینم .دەورەیلیليو سەرگەرداني، مەرج نيیە هەمیشە دەروەیتەسلیم بوونو رکود بیت. لەواقعدا لەزوربەیکاتەکاندا بەپیچەوانەوەیە. ئەم دەورانانە، دەورەیسست بوونەوەیکوتەکان، باوەرەکان، تەقلیدەکان، وە ئەو کونترولە تەقلیديیانەیە کە ژیانو پراتیکیئینسانەکان لەقالب دەدەن .دەورەکانیلیليو قەیران لە کومەلگادا بەگشتیئەو دەورانەن کە کەسەکان تیایاندا هەست بە دەست ئاوەلايیەکیزیاتر دەکەن، تەقلیدو دەزگاو حزبو بزووتنەوە جيکەوتووەکان کەمتر قورسایيدەکەنە سەر زەینیئینسانەکانو هەربویە ئینسان هەست بە دەست ئاوەلايیو سەربەخوییەکیمەعنەويو عەمەلیزیاتر دەکات. بەشیك لە بەرچاوترین داهینانەکان لە مەیدانە جیا جیاکاندا لە دەورەیلەم چەشنەدا سەریان هەلداوە. کاتیك تەقلیدیرەسميي، جا لەهەر قەلەمرەویکدا بیت، بيئیعتبار دەبیتو دەچیتە ژیر پرسیارەوەو وەلامە رەسميیەکانو حەقیقەتە بەلگەنەویستەکان دەچنە ژیر پرسیارەوە، کاتیك ئەوە دەسەلمیت کە نورمەکانيپیشوو کاراییو خاسییەتو هەربەم پيیە ئیعتباریخویان لەدەست داوە، بواریداهینانو تویژینەوەو رەخنە فەراهەم دەبیت.

هەلبەتە ئاکامیئەم کوششانە مەرج نيیە هەمیشە رەسەنو پیشکەوتنخوازانە بیت. لەم دەورەیەدا ئەم پروسەیە لەنیو چەپدا لەئاستیملیونيدا رووی‌دا. گەلیکیان رویشتن نەك تەنها دوگمەکان بەلکو ئامانجەکانی پیشووی خوشیان بدەنە بەر رەخنە، نەتەها بەکلیشەکان بەلکو بە ئامانجی شورشگیرانەی خوشیان پي بکەنن و نەتەنها لە بیروباوەر، بەلکو لە دلپاکيیتائیستایخویان بکەونە گومانەوە. لەنیو چەپیئیرانو لەنیو خودیئیمەشدا زوریك وایان کرد. زوریك، زوربەیئەوان، لەدریژەیبیرکردنەوەو گومانەکانیخویاندا نەگەرانەوە بو هیچ جورە چەپگەراییەك و بوون بە کەشفکەرانی تازە بەدەوان گەیشتوویمەزایاکانیکومەلگایسەرمایەداري .مایکروفونیان دەخستە بەردەمی هەرکەسیك، لەوانە کەسانیك کە تەنانەت خودیخومان بەزەحمەت لە سوسیالیزمیدیهاتي و جیهان

كومونیستەكانو بەتایبەتی ئیمەدا، رابەرایەتیو كادر كومەلیك مەقولاتی چارەنووسسازن، میحوەرین. ئەوەی كە ئەم بزووتنەوەیە چی ئەكات بەوەوە بەستراوەتەوە كە رابەرییو كادرەكانی خەریكن چی ئەكەن .چونكە ئیمە ئەزانین كە چینی كریكارو خەلك بەگشتی پەیرەوی لە حیزبی شورشگیری خویان ئەكەن. چونكە ئەزانین قیافەو شكلی هەر بزووتنەوەیەك وەكو رابەرییو كادرەكانی لیدیت. سەرئەنجام توپ لە ساحەی ئیمەدایە. ئیمەین، ئیمە لیرەو ژمارەیەكی زور لەدەرەوەی ئیرە، كە رابەرانو كادرانی ئەم بزووتنەوەیە پیك ئەهینینو ئەوە ئیمەین كەدەبی بریاری خومان بدەینو من پیم وایە ئەمە نەبەردیكە كە لیرەدا لەبەردەم حیزبی كومونیستی كریكاری دایە .هەروەك پیشتر گوتم دواتر دەچینە سەر تاك تاكی ئەم باسانە، بەتایبەت باسی جیوشوینی تایبەتیی حیزبی كومونیستی كریكاری، من لەویدا نورەیەك لەسەر ئەو بریارنامەیە قسە ئەكەم. ئومیدەوارم كونگرە بەم ئاراستەیەدا بروات .ئومیدەوارم بتوانین بە شیوەیەكی حیرفەیی بچین بەشوین مەسەلە میحوەرییەكاندا. بتوانین سەرنجی كونگرە بو ئەو ئەركانە رابكیشین كە هەیەتیو وە سەرنجی بو رینوینییەك رابكیشین كە لەمەودوا بە حیزبی دەدات .
هاورییان! دژوارییەكان لەدوای ئەم كونگرەیەوە دەست پیدەكەن، ئەگەر ئەم كونگرەیە ریگایەكی راستی نیشان دابیت، ریچكەكەی دیاری كردبیت، كاری ئیمە ئاسان دەكات. بەلام بەراستی دژواریی كارەكە لەدوای ئەم كونگرەوەیەو من سەرنجی هەمووتانی بو رائەكیشم. زور سوپاستان ئەكەم. (چەپلەی دوورودریژی ئامادەبووان).

نەتەنها خەبەریك لە شكوفاییجیهانییدیموكراسیپەرلەمانینەبوو، بەلكو رژیمە كونەكان لەسەر كارنو تەنانەت لەجاران زیاتر هەست بە ئاسوودەییدەكەن. خەلكیلە ولاتانیدواكەوتوودا لەوە گەیشتن كە خەبەریك لەم شتانە نییەو بریار نییە رووداویكیتایبەتیبەلوتفی"سیستمینوی" بقەومي. ئەگەر كەسیك ئازادیدەویت، ئەوا دەبیت هەروەكو رابردوو خویخەمیخویبخوات. وە ئەمە پیچەوانەیئەو كەشو هەوایەیە كە لەسەرەتایئەم دەورەیەدا هەبوو .بیرتانە كە چون روشنبیرانیئەم ولاتانە كاسە بەدەست ریزیان گرتبوو تا بەشە دیموكراسیخویان لە ئەمریكاو دەسەلاتە غەربيیەكان وەربگرن. بەلام ئیستا، جاریكیتر ئەوە دەركەوتووە كە ئەوە هیزو بزووتنەوە كومەلایەتيیەكانن كە چارەنووسیكومەلگاكان دیاریدەكەن. هەلقون هەلقونو شیعارە سووكو بيناوەروكەكانیسەرەتایئەم دەورەیە ئیستا كەم رەنگتربوونەتەوەو لەبریئەمە تامە زرویی بو بیستنی بە رنامە و سیاسە تە كانی هیزە كومە لایە تي یە كان زیاتر بووە . ئاوردانەوەیخەلكیلە سیاسەت زیاترو هوشیارانەتر بووە. میولە سیاسيیەكانو كیشمەكیشە سیاسيیەكان بەشیوەیەكیپوختەتر بەیان دەكرین.
هیرشیبالیراست لە سالانی هەشتاكاندا بهیننەوە یادتان، ئەو فەرد گەرایيیە فراوانە، ئەو كاریریزمە، ئەو بەسووك تەماشاكردنە ی بە رژەوەندی گشتيو ئینساندوستيو دواتریش ئەو هەراوهوریاو جەژن گرتنە تەبلیغيو گالتەجاريیە عەقیدەتيیەیسەرەتایئەم دەورەیلیليیە بهیننەوە یادتانو لەگەل ئەمرودا بەراوردیبكەن، ئەبینن كە نەتەنها وەرچەرخانیگەورە لەچاو سە رە تای ئە م دەورە یە ی دوایيدا لەئارادایە، بەلكو خەلكیخەریكن هەندیك جار تەنانەت وەلامیراستگەراییبيئەندازەیسالانیهەشتاكان دەدەنەوە.
بەهەرحال ئەمە ئیستنتاجیمنەو ئیلزامەن نامەویحوكمیكیتیئوریكیقورسو خەست لەبارەیئەم قوناغ بەنديیەوە دەر بكەم. رەنگە بوچوونیهاوريیانیكیتر جیاوازیهەبیت. بەلام بەهەرحال هەلسەنگاندنیمن ئەوەیە كە ئیمە لە دەورەیلیلیپاش هەرەسهینانیبلوكیروژ هەلات هاتووینەتە دە رو زە مینە بو كاری هیزە سیاسي یە كان روتینيتر بووە تە وە .بە تایبە تی دە كری ئە وە بەروشنیببینریكە دیسانەوە لایەنگريكردن لە دیدیكیئینسانيو سكالاكردن لە كومەلگایئیستا لە دیدگایەكیئینساني، وە هەندیجار تەنانەت سوسیالیستيیەوە، خەریكە مەیدان پەیدا دەكاتو دە بیتە مایە ی ئیعتبار بو كە سە كان. ئە مە نە تە نها لە جیهانی سیاسە تدا بە لكو لە مەیدانیژیانیفەرهەنگيو هونەرییيەك دووسالیدواییشدا دەكریبەدیبكریت. بەبروایمن كاتی هیرشی سە رلە نوي ی ماركسیستی هاتووە تە وە و كومونیستە كان دە توانن بە قە وارە ی واقعی خویانە وە بینە پیشە وە .دە ورە ی پاشە كشە ی ماركسیزم و تە ریك كەوتنەوەیماركسیستەكان بەكوتاییهاتنیجەنگیسارد دەستيپينەكرد، بەلكو دەگەریتەوە بو چەندین سال بەرلە ئەو. لەم نیوەدا ئالوگورەكانیسوڤیت چارەنووس ساز بوو، نەك بەو مانایە ی كە سوڤیت مە لبە ندی ماركسیزم و كومونیزم بوو، بە لكو لە بە ر ئە وە ی كە وجودیقوتبیكیبەهیز لەئاستیجیهانیدا كە ئیدعایكومونیزمیدەكرد، هەرچەندە درویین، جیگاو شوینیكی گرنگی لە مە یدانی سیاسي و فكري دا دە بە خشي یە ماركسیست و رە خنە گرە ماركسیستيیەكانیسوڤیتیش، وە ئەمە سەرنجیهەموولایەكیلەسەر ئەوان متمركز دەكرد. كەس نە یدە توانی حاشا لە ركودی ئابووري و جمودی كومە لایە تی كوتایی دە ورانی بریجنیف تا

لەکۆتایی دەورەیەکدا

دەقی وتەی مەنسور حیکمەت لەکۆبوونەوەی ئیفتتاحیەی کۆنگرەی یەکەمی

حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری ئیراندا

سالی 1994

باسەکەی‌من لەسەر جیگاوشوینی‌تایبەتي‌ی‌برگەیەکە کە ئەم کونگرەیەی‌تیادا بەرپا دەکریت. پیم وایە چ لە رووی رە وتی هە لومە رجی بابە تی لە ئاستی جیهانی داو چلەرووی‌ئالوگوری‌دەروونيی‌چەپەوە، وە تەنانەت لەرووی‌رەوتی‌حەرەکەتی‌حزبی‌خوشمانەوە، ئیمە کوتایی‌قوناغیك‌و کوتایی‌دەورەیەکی‌لیل تي‌دەپەرینین. گەیشتنی‌هەموو ئەم پروسە جیاوازانە بە خالی‌وەرچەرخانی‌چارەنووس ساز لەم برگە تایبەتەدا، لەبنەرەتدا بەریکەوت نيیە، هەرچەندە لە هەندی‌جوزئییاتدا دەتوانی‌وابي. ئەو قوناغەی‌کە خەریکە تەواو دەبي، لایەن‌و ئەبعادی‌جیاجیای‌هەیەو من دەمەوی‌سەرنجی‌کونگرە بو ئەم تایبەتمەندي‌یەی‌ئەم دەورەیەی‌ئیستاو لایەنە گرنگەکانی‌رابکیشم‌و تەئکید لەسەر ئەو ئەنجامانە بکەم کە بەبروای‌من دەبی‌لەم جیگاو شوینەوە وەربگیریت.

لەماوەی‌ئەم چەند سالەی‌رابردوودا ئیمە شاهیدی‌زنجیرەیەك ئالوگور بووین کە گرنگترین ئالوگورەکانی‌سەرتاپای‌سەدەی‌بیستەمیان پیك دەهینا. ئەم دەورەیە، کە بە زاراوەی‌وەك دەورانی‌پاش جەنگی‌سارد، دەروانی‌داروخانی‌بلوکی‌روژهەلات، مەرگی‌کومونیزم، دەست پي‌کردنی‌نەزمی‌نوي‌ی‌جیهاني‌و...تاد قسەی‌لی‌ئەکریت، لەرووی‌گرنگي‌و چارەنووس سازي‌یەکەیەوە لە میژووی‌کومەلگای‌هاوچەرخدا، هاوتای‌دوو جەنگی‌جیهانی‌وەیان شورشی‌ئوکتوبەرە. لەرووی‌سیاسي‌یەوە، لەرووی‌ئابووري‌یەوە، لەرووی‌ئەو ئالوگورە ئایدولوژي‌یەوە کە بەسەر کومەلگایدا هیناوە، لەرووی‌کاریگەري‌یەکەوە کە لەسەر جیهانبینی‌ئینسانەکان و تیروانینی‌ئەوان بو فەلسەفەی‌ژیان دایناوە، وەسەرئەنجام لەرووی‌تیکوشان‌و کاریگەري‌یەك کەلەسەر کومونیستەکان‌و چەپی‌دانا، ئەم دەورەیە لەرادەبەردەر میژوویي‌و چارەنووس ساز بووە.

هەلبەتە ئەوەی‌کە ئیمە بووینە شاهیدی‌دەورەیەکی‌وا چارەنووس ساز هونەری‌خومان نەبوو. بەلام شتیك هونەری‌ئیمە بووەو من دەمەوی‌بەرلە هەرشتیك سەرنجی‌کونگرەی‌بو رابکیشم.

ئەم دەورەی ئالوگورە گەلیك قورباني‌ی هەبوو. لەشیوەی‌بزووتنەوە جیاجیاکان، ئامانجە جیاجیاکان‌و ئەو ئاسویانەی‌کە لەدەست دران، بەلام ئیمە لەنیو ئەم قوربانيیانەدا نەبووین. ئەمە

"سەرکەوتنی شارستانیتی روژئاوا"و... تاد، کە لە زمانی میدیاو سیاسەتمەدارو قسەکەرانی‌بورژوازي‌یەوە وەکو ناوەروکی‌دەورەی‌تازە نیشان دەدران‌و لەسەرتاپای‌ئەم ماوەیەدا بەسەر سەری‌کومەلگاوە دەسورانەوە، بـي‌ئەوەی‌سەرەنجام بنیشنەوە، یەك لەدوای‌یەك خرانە لاوە. ئیستاکە نەتەنها قسەیان لەسەر کوتایی‌هاتنی‌کومونیزم نيیە، بەلکو قسەیان لەسەر ئەوەیە کە چي‌بکەن لەو" کومونیستە پیشووانە"ی‌کە ناوی‌خویان گوریووەو ئیستاکە یەك لەدوای‌یەك خەریکن دینەوە سەرکار. لەبارەی‌مودیلی‌ئابووری‌بازاری‌ئازادیشەوە هەر وایە. ئەوە راستە کە مودیلی ئابووری دەولەتیی شکستی خوارد، بەلام هیرشی بالی راست بوسەر کونترول و دەخالەتی‌دەولەتیی‌ئەوەندە فراوان بوو کە ئەمرو ئیتر رووبەرووی‌شەپولیك لەگەرانەوە بووەتەوەو لەهەندیك شوین لەژیر گوشاری‌خەلکداو لەهەندی‌شوینی‌تریش بەهوی‌ئەوەوە کە ئەو مەترسي‌یە لەئارادایە کە بەتەواوی‌شیرازەی‌کاروباری‌ئابووری‌لەزوربەی‌ولاتەکان تیك بچیت‌و ئاکامیکی‌سیاسی‌ئالوز پەیدا بکات، هەندی‌بالی‌جیاجیا لەخودی‌بورژوازي‌ی"سەرکەوتوو" بوونەتە لایەنگری پیادەکردنی کونترولی دەولەتيي. سوسیال دیموکراسی سەری لە قاوغەکەی‌خوی‌دەرهیناوە. ئەویش تەنهاو ریك بەو بەلینەی‌کە وەکو بالی‌راست توندرەوی‌ناکات. ئەم بەلینی‌میانەرەوي‌یە، تیکرای‌ناوەروکی‌سیاسي‌و بەرنامەی‌سوسیال دیموکراسی‌ئەمرو پیك دەهیني. نە مودیلیکی‌لە حکومەت بەدەستەوە داوەو نە لە ئابووري. لەگەل هەموو ئەمانەشدا هەر ئەم بەلینی میانەرەوي‌یە، بەلینی ئەوەی کە لە پیناوی خزمەتکردنی بازاردا شمشیری‌لەخوی‌نەبەستووە، ئایندەی‌سیاسی‌ئەم رەوتەی‌لەزوریك لە ولاتەکاندا روشنتر کردووەتەوە.

ئەم دەورەی‌لیلي‌یە بەبروای‌من بەپلەی‌یەکەم لەو رووەوە کوتایي‌پي‌هاتووە کە تەپ‌وتوزە ئەوەلي‌یەکە نیشتووەتەوەو هەندیك هیزی‌کلاسیك تر هاتوونەتە مەیدان. هەر ئەو حەقیقەتەی‌کە لەزوریك لە ولاتانی‌بلوکی‌روژهەلاتی‌پیشوو سەرلەنوی‌ریفورمیستەکان دەنگ دیننەوە، وە لە روژئاواشدا خەلکی‌زیاتر بەرەو ئەوە ئەرون کە دەنگ بە سەنتەر بدەن‌و زیاتر دەور بە سوسیال دیموکراسی‌بدەن، ئەو واقعییەتەی‌کە بالی‌راستی‌نوي، کە نووکی‌تیژی هیرشی‌روژئاوای‌پیك دەهینا لە قوناغەکانی‌کوتایی‌جەنگی‌سارددا، ئیستا بەکردەوە لە مەیدان کراوەتە دەرەوەو بەرەو پووکانەوە ئەروات، نیشانەری‌نیشتنەوەی‌گەردو خول‌و دەرکەوتنی‌مودیلە کونترەکانە لە گورەپانی‌سیاسی‌کومەلگادا. خواست‌و دەرك‌و رەفتاری‌سیاسی‌خەلکی‌خەریکە بەمانایەك "ئەقلاني"ترو لەرابردوو نزیکتر دەبیتەوە. ئەو هیزانەش کە پي‌یان ناوەتە مەیدان هیزگەلیکی کلاسیك ترن. چەپەکان، کومونیستەکان، لیبرالەکان، سوسیال دیموکراتەکان، فاشیستەکان‌و ...تاد سەرلەنوی‌دینە ریزی‌پیشەوە. ئەو هەرج‌و مەرج‌و بي‌شکلي‌یە خەریکە تەواو دەبیت.

لەئاستی‌جیهانیشدا ئاشکرا بووە کە بریار نيیە هەموو ولاتەکان پەرلەمانیان هەبیت. ئەمە رەنگە ببیتە مایەی‌سەرئیشە. ژەنەرالە سەرکوتگەرو مەلا کونەپەرستەکانیش دەکری‌ببن‌و هەروا لەسەرکار بميننەوە .ئەمە قسەی‌ئەمروی‌بورژوازي‌یە. لە موحاسەباتەکانی‌ئەمرویاندا وادیارە سەقامگیري و خولادان لەو کیشمەکیشانەی کە کونترول ناکرین و خولادان لە شیواندنی‌بي‌بەرنامەی‌ئەم هەلومەرجەی‌کەهەیە لە هەر فاکتەریکی‌تر گرنگترە. لە ئەنجامدا

دەورەیەك بوو كە تیایدا كوتایی هاتنی كومونیزمیان راگەیاند. ئەگەر ٨٠ لەسەدی ئەم ئیدعایەش درو بووبیت، بە هەرحال ٢٠ لەسەدی نیشاندەری واقعییەتیكی بابەتی یە، ئەویش تەریك كەوتنەوەی چەپ، وە چەپی ماركسیست بوو لە كومەلگادا. ئەمە واقعییەتیك بوو. خودی ئیمە لە چەندین سال بەرلە ئیستاوە، لە كونگرەی سی یە می حزبی كومونیستی ئیرانەوە، وە تەنانەت بە مانایەكی گشتی تر لە كونگرەی دووەمی یەوە، چووین بە پیشوازی ئەم واقعییەتەوە. ئەم پاشە روژە مان بینی بوو، پووكانەوەی ئەم چەپەمان پیشبینی كردبوو و لە بەرامبەریدا كومونیزمی كریكاریمان وەكو ئەلتەرنەتیف خستبووە روو. لەم دەورەیەدا نەتەنها بزووتنەوە چەپ و كومونیستەكان كەوتنە ژیر مەنگەنەوە، بەلكو بەگشتی ئامانجە یەكسانیخوازەكان، ئازادیخوازەكان، خودی خوشبینی بە زاتی ئینسانی ی، ئومیدی ئەوەی كە كومەلگا دەتوانی بەئاراستەی باشتر بووندا بروات، وە تەنانەت هەر جیهانبینی و تیروانینیكی فەلسەفی كە بە هەر شیوەیەك ئینسان بە عونسریكی كاریگەر لە ژیانی خویدا پیناسە بكات، هەموو ئەمانە پاشەكشە یان پی كرا. لە بەرامبەردا، دەورەیەك لە نائومیدی، سەرلیشیواوی، وە بەدبینی سەبارەت بە ئایندەی ئینسان و ریرەوی كومەلگای ئینسانی دەستی پی كرد. لەم دەورەیەدا شاهیدی پەرتاب بوونی ژمارەیەكی زور، ژمارەیەكی بی شومار، لەو ئینسانانە بووین كە لە دەورەی پیشوودا خویان بە پیشكەوتنخواز، ئازادیخواز، یەكسانیخواز، ئیجابی و سودمەند پیناسە دەكرد. ئیمە شاهیدی قوربانی بوونی ئەمانە بووین. شاهیدی ئەوە بووین كە ژمارەیەكی زور بەو ئەنجامە گەیشتن كە هیچ شتیك سودی نی یە، تەنانەت بوونە كورسی خەلكانی ترو لەدوای ئەوانەوە وتیان ئەمە "كوتایی میژوو"ە، دنیا هەر ئەمەیە و ئیتر هەروا دەمینیتەوە. فورمولبەندیی جوراوجور سەبارەت بەوەی كە دنیا هەر ئەمەیەو دەبی لەگەلی بسازیین، لە هەموو دەلاقەكانی كومەلگاوە، لەجیهانی هونەرەوە تا سیاسەت و تیوری و ئایدولوژی سەریان دەرهینا. ئەنجامیكی بە روالەت حاشاهەلنەگر كە بەدەستەوە دراو حوكمیك كە وەكو بیروكەیەكی سەركەوتوو راگەیەنرا ئەمە بوو كە ئەوە كومەلگای سەرمایەداری یە كە سەركەوتووە، ئیتر ئەمە بەشی ئینسانە، ئەمە دیموكراسی یە (هەر ئەمەی كە دەیبینن نەك بیروكەكانی سەدەی نوزدەهەم)، ئەمە هەلومەرجی كارو گوزەرانە، زاهیرو باتنی جیهان هەر ئەمەیەو ئینسانەكان دەبی خویانی لەگەل بسازینن. ئەم خوسازانەش هەركەسە دەبی لەخەلوەتگەو تەنهایی خویدا ئەنجامی بدات چونكە ئەتومیزە بوونی تەواوی ئینسانەكانیش تایبەتمەندی یەكی تری ئەم دەورەیە بوو: دەست و پی بەستراوی و تەسلیم بوونی تەواوی فەرد لەبەرامبەر ئەو رووداوانەی كە بەسەری دەهات، لە سەیركردنی هەموو روژەی كوشتاری خەلك لەئاستی دەیان هەزار كەسی لە روژیكدا وە ئەوەی كە كاریكت لەدەست نایەت، تا ئەوەی كە معلوم نی یە هەر سبەینی چی بە سەر كارو سەعاتی كارو كری كەی خوتدا دیت وە یان چارەنووسی مافی زیندوو مانەوەت یان مافی چوونە مەدرەسە چی بەسەر دیت. ئەم تەمومژە ئاسمانی جیهانی داگرت.

بەبروای من ئیمە قوناغی یەكەمی ئەم دەورەیەمان تی پەراندووە، دواتر روونی دەكەمەوە چون و بوچی. بەلام ئەوەی كە ئیمە سەرەرای هەموو شتیك دەبی لەم دەورەیەدا شانازی پیوە بكەین، ئەوەیە كە ئیمە نەتەنها لەریزی قوربانیانی ئەم دەورەیەدا نەبووین، بەلكو لەو چەند دانە رووداوە

ئابووری یەكانیشی دەچیتە ژیر پرسیارەوە. ریك ئەمە رووی دا. راست و چەپی ئەم كومەلگایە درا بەسەر یەكدا. مەحفەلەكانی "راستی تازە"ی دەورانی پیشوو، كە نوكەرایەتی بانكی جیهانی و سندوقی نیونەتەوەیی دراویان دەكرد، لەم دەورەیەدا لەترسی تیكەولیكەی كومەلایەتی لە ولاتە جیاجیاكانداو پەرەسەندنی ناسیونالیزمی قەومی، وایان لی هات كە ئاهیان بو نەبوونی بالیكی چەپی بورژوایی كاریگەر هەلدەكیشا. لە بەرامبەریشدا بەشیكی زور لە چەپەكانی دوینی، لەسەر گرتنەبەری سیاسەتی راستڕەوانە پیشبركی ی یەكتریان دەكرد. پیشتر وا بریار بوو ئەوروپا بەرەو یەكیتی بروات، بەلام پاش ئەم ئالوگورانە، ئاشكرا بوو كە نەتەنها خەبەریك لە یەكبوونی زیاتر نی یە، بەلكو كەلینی قوول دەكەویتە نیوانیانەوە. ئەمرو تەنانەت لەسەر دیاریكردنی سەروكیك بو كومیسیونی ئەوروپا كیشمەكیشیكی توند لە ئارادایە. دراوی هاوبەش ئەوە هیچ، تەنانەت ئەو میكانیزمە دراوی یە هاوبەشەش كە هەبوو دەشیویت. هەر ئەم تەرحی یەكیتی ئەوروپایە بو نموونە، هی وەختیك بوو كە قوتب بەندیی روژهەلات و روژئاوا بەسەر جیهاندا حاكم بوو. ئەمرو رووی مەسەلەكە لەبنەرەتەوە گوراوەو تیكرای ئەم تەرحە خەریكە دەستخوشی قەیران دەبیت. تەنانەت یەك ئایدولوگیكی موعتەبەر و مەحفەلیكی فكریی بەنفوزیان نی یە كە نیشانی كەسیكی بدەن. قەرار بوو بازار ببیتە دەرمانی هەموو مەسەلەو گرفتەكان، بەلام ئەمرو سەروگویلاك كوتانی بازار سەرلەنوی خەریكە لە ولاتە جیاجیاكان دەبیتە مودی روژ. ئەمرو لە زوربەی ولاتاندا ئەو بالانە خەریكن دەنگ دەهینن كە بەلینی تەعدیل كردنی میكانیزمە بی حەدومەرزەكانی بازار دەدەن. خودی روژئاوایی یەكان لە رووسیادا پشتی بالی لایەنگری بازاری ئازادیان بەرداو بەئاسودەیی یەوە خویان لەگەل سیاسەتەكانی بالە معتدلترەكاندا ریك خست. لە یەك قسەدا بوچون و پیشبینی یەكانی بورژوازی بەدرو دەرچوو. ئەوەی بەواقعی هاتە دی، وە ئیمە لەروژی خویدا پەنجەمان خستبووە سەر، پەراكەندەیی، بوشایی ئایدولوژیكی، بوشایی مەعنەوی و سەرلی شیواویی بزووتنەوەو حەرەكەتە حزبی یە سەرەكی یەكانی خودی بورژوازی بوو. ئیتالیا تەنها نموونەیەكی ئەمەیە. جەنگ لەیوگسلافیای جەرگەی ئەوروپا نموونەیەكی ترە. دنیاكەی ئەوان و سیمای واقعی ی دنیای پاش جەنگی سارد ئەمەیە كە ئەیبینین. تایبەتمەندیی سەرەكی ئەم دەورەیە هەرج ومەرج بوو. ئەم دەورەیە، دەورەی سەركەوتنی ئەم یان ئەو ریبازی بورژوایی نەبوو. دەورەی لیلی و لاموبالاتی و ناروشنی بوو. چوارچیوە كونەكان شكان، مەبدەئی پیشوو ترو بوو، كەش وهەوا ئاوەلا بوو، لەم كەش وهەوایەدا هیزە كومەلایەتی یەكان دەستیان دایە خەبات لەدژی یەكتر. لەم كەش و هەوایەدا هەركەسەو ئالای خوی بەرز دەكاتەوەو سازی خوی ئەژەنی و بو سەركەوتن و پیشرەوی خوی هەول دەدات.

لیرەدا بواری قسەكردن لەسەر ئاكامە ئابووری و كومەلایەتی و سیاسی و فكری یەكانی ئەم دەورەی لیلی یە نی یە. ئەوەی دەمەوی لیرەدا تەئكیدی لەسەر بكەم ئەوەیە كە ئیستا ئیتر قوناغی یەكەمی ئەم دەورەیە تەواو بووە. ئەوە دەركەوتووە كە ئەو ئاسویەی كە بورژوازی لە تەبلیغاتەكانی خوی لەسەرەتای ئەم دەروەیەدا دەیخستە بەردەم دنیا پووچ بوو. مەفاهیم و فورمولە سەرەكی یەكانی وەك "كوتایی كومونیزم"،" بازاری ئازاد"، سەركەوتنی "دیموكراسی"، "كوتایی هاتنی دیكتاتوری یەكان"،" ئاشتی جیهانیی"، "دنیای تاكە زلهیزیی"،

ئیجابيیانە بووین کە لەم دەورەیەدا لەجیهاندا روویان دەدا. لەبەرامبەر ئایندەیەکیتاریکدا کە بورژوازیبەکردەوە سەرباریهەمو وەعدەو بەلینەکانیدەیخستە بەردەم ملیونەها ئینسان، ئیمە یە کیك بووین لە و چە ند رایە لانە ی کە کومە لگایان بە رابردوویە کی ئومیدبە خش، بەخەباتیحەقخوازانەیرابردوو و ئەو ئاسو ئینسانيیە فراوانانەیکە لە دەیان سال پیشترەوە ئینسان چاویتیبریبوو پەیوەست دەهیشتەوە. ئەگەر ئیمەومانان لەم تەسویرە بکەنە دەرەوە، ئیمەو ئەو ئینسانو رەوتانەیچەشنیئیمە کە وەك هەمیشە پيیان داگرتو وتیان نەخیر، ئازادیمانای هەیە، یەکسانیئینسانەکان مانای هەیە، بزووتنەوەی چینیکریکار مانای هەیە، ئەوکاتە ئەم دەورەیە دەبووە دابرانیکیبنەرەتيیلەمیژوویجیهاندا. وەکو شەریکیئەتومیکە شارستانیتیدوایئەو دەبیلەسەرەتاوە دەست پیبکاتەوە. بەلام کەسانیكو ئینسان گەلیك هەبوون کە مقاوەمەتیان کردو هەولیان دا ئاراستەیجیهان لەم وەزعە چەپەلو ئایندە چەپەلترەیکە بەلینیان دەدا بەلایرابردوویدا وەرچەرخینو وەبیریبهیننەوە کە پیشتر هیواو ئامانجیك هە بووە ، مە بادئیك هە بووە ، کومە لیك پیشرە وی هە بووە ، مارکسیك هە بووە ، ئامانجیکیسوسیالیستیهەبووە، بیمەیەکیبیکاریهەبووە، حقوقیکیمەدەنيو کومەلایەتیهەبووە. ئیمە لەریزیئەم مقاوەمەتەدا بووین، لەو رایەلانە بووین کە نەیاندەهیشت دنیا لە چاوگە ئینسانيو مەدەنيیەکەیرابردوویداببریتو بە پەیوەستيیدەیان هیشتەوەو بەم جورە ریگەیان خوش دەکرد بو پەلاماریدووبارە لە ئایندەدا. ئیمە لەو دەروازانە بووین کە دیمەنە کونترو ئینسانيترو گەروەترەکانیان لەبەرچاویئەم دنیایە دەهیشتەوە.

کاتیك دەلیم "ئیمە"، رەنگە کەسیك لیرە لەبەر خویەوە بیر بکاتەوەو بلـی"بەلام من خوم لەم دەورەیەدا کاریکیئەوتوم نەکردووە". ئەمە گرنگ نيیە. گرنگ ئەوەیە کە ئیمە هەموومان خشتەکانیبزووتنەوەیەکمان پیك دەهینا کە بەسەریەکەوە ئەم روخسارەیلەخوینیشان داو ئەم رولە ی گیرا .وە بە بروای من ئە م رولە لە چوارچیوە ی هە لسوورانی راستە وخوی ئە م بزووتنەوەیەدا، ئیرانو ناوچەکە، چارەنووس ساز بووو لەدەرەوەیئەویش بيبایەخ نەبوو. لە ئایندەدا زور کەس دەگەرینەوەو چاو بەم دەورەیەدا دەگیرنەوەو ناچارن لەریگەیئیمەوە، وە لەکەنالیئەم دەریچەو ئەم پەیوەندانەیکە ئیمەو کەسانیوەك ئیمە لەگەل ئینسانیەتیبەر لەم تاریکيیەیدواییوە لەگەل ئامانجە ئینسانيو سوسیالیستيو یەکسانیخوازانەکاندا پاراستمانو هیشتمانەوە، سەیریمیژوویخویان بکەن. بو نموونە ئیمە هەولماندا مارکس زیندوو رابگرین. بو یەك سات بیهیننە بەرچاوتان کە ئەگەر مارکس لەجیهان بسەننەوە چ شتیکیلـيئەمینیتەوە. ئیمە لەریزیکەسانیکدا بووین کە هەولیان دا ریگە نەدەن دنیا لە مارکس، لە لینین، لە بیروکەییەکسانيو ئازادی بەشیوەیەکیگشتیمەحروم بکەن. وە ئەم دەریچەیە هەرچەندیك بچووك بووبیت، هە رچە ندیك ئیمە ناچالاك بووبیتین، هە رچە ندیك حزب و بزووتنە وە یە کی بە رتە سك بە ولاتیك و ناوچە یە کی کە م بایە خ و لاوە کی بووبیتین لە ئاستی نیونە تە وە ییدا، بە هە رحال دە ریچە یە ك بووین و لە دە ریچە بچووکە کانە وە دەکریسەیریدیمەنیگەورە بکریت. کەسیك کە دواتر سەیریئەم دیمەنە دەکات، کاریکیبە رادەیهەولەکەیئیمەوە نيیە، کاریبە ناوەروکیهەولەکەیئیمەوە هەیە. ئەمە ئەو شتەیە کە بەبروایمن ئیمە دەتوانین سەربەخو لە ئەندازەیهەولیتاکە کەسيیان دەستە جەمعيیخومان،

پـيیسەبەرز بین. دەتوانین بگەرییینەوەو بلیین کە لەم سالانەدا، لەم دەورەیەدا کە توپیك دایبە ناوەراستیجیهانیبورژوازيداو بوگەناو بە هەمولایەکدا پەري، وە ژمارەیەك ئینسانیزوریش لەگەلیدا پەرین، بەجوریك کە ئیتر جیاکردنەوەیبوگەناو لەو ئینسانانە ئیمکانینەبوو، ئیمە ئاشکرا بوو کە چ دەلیین، ئیمە راوەستاینو ئەو ئاسویانەمان لەبەرچاویخەلكدا هیشتەوە .وە بە بروای من ئە مە ئە مرو خە ریکە وە لام دە داتە وە .دە ورانی لیلی خە ریکە بەحوکمیهەلومەرجیبابەتيو هەروەها بە هەولو تەقەلایەکیلەم جورە، کوتاییپـيدیتو ئیمە دەگەینە خالیك کە بوجاریکیتر دەکریقسە لە پیشرەویبکریتو بو پیشرەویهەول بدریت.

ئەم کونگرەیە دەبیکونگرەیبەرەسمییەت ناسینیئەم حەقیقەتە بیت لەبارەیخومانەوە. ئەو شتەیکە ئەمرو بو ئیمە مایەیشوروشەوقو شانازیبیت ئەوە نيیە کە گوایا زور باش کارمان کردووە، بووینەتە حزبیکیزور مەزن، سەدان ئەندامەمان گرتووەو...تاد. حەقیقەتیئەمرویئیمە ئە مە نيیە .بە لکو ئە وە یە کە ئیمە سە ربە یە کیك لە باشترین ریچکە فکري - سیاسيیەکانیدەیەیئەخیر بووینو بزووتنەوەکەیئیمە لەم دەورەیەدا یەکیك بوو لە باشترین، شیرین ترین، ئیجابیترینو روشنبین ترین ریچکە فکريو سیاسيیەکان لە کومەلگادا... بەبروایمن کەسیك کە لەم سالە خەتەرانەدا، سەربەم بزووتەوەیە بووە دەتوانیئەمرو بەراستیسەربەرز بیت. ئەم سەرفرازيیە حەقیئەم کونگرەیەیە. ئەم کونگرەیە بەریکەوت نيیە. ئیمەش دەکرا پەرتاب بووینایە، ئەتومیزە بووینایە، دەمانتوانیدەرگیریخانەگيترینو گەوجانەترین مشتومر بووینایە لەگەل خانەگيترینو گەوجانەترین رەوتەکاندا. بەلام نەبووین. چووینە پیشەوە، وە بەبروایمن تەنانەت روونتر لە هەر کاتیکیتر بیرمان کردەوەو ریرەویخومان دیاریکرد. ئایا وەکو حزبیك لەخومان رازین؟ بەبروایمن وەکو حزبیك یان هەلسووراوانیبزووتنەوەیەك جیگایرەزامەنديیەکیزور بو ئیمە لەئارادا نيیە. بەلام جیگاو شوینیئیمە لە کومەلگادا لەم ٨-١٠ سالەدا، جیگاوشوینیکیموعتەبەرەو ئیمە دەبیوەکو خالیکیبەهیزیزور گرنگ چاویلـيبکەینو حزبەکەمان لیرەوە دروست بکەین.

ریگام بدەن بچمە سەر تایبەتمەنديیەکانیئەو دەورەیەیکە بەرەو تەواو بوون دەچي. ئەم دەورانە لە هەندیرووەوە لەباریئوبجەکتیڤەوە گەیشتووەتە کوتاییخويو لەهەندیروویترەوە ئیستا دە کري و دە بی بە هیزی عونسری چالاك، بە هیزی بزووتنە وە کومە لایە تي یە کان، بە هیزیخودیخومان، کوتاییپیبهینریت.

ئە گە ر لە بیرتان بیت شیعارە خە سلە ت نماکانی ئە م دە ورانە ،" هە رە سهینانی کومونیزم"، کوتایی هاتنی جە نگی ساردو دە ست پیکردنی سیستمیکی نوي ی جیهانیی وە یان لە واقعدا پیویستيیجیهانیبورژوایی بەسەرلەنویئارایشدانەوەیەکیجیهانییبوو. بەلام بەبروایمن لەژیر ئالایئەم شیعارانەدا دەورانیکیلیل دەستیپيکرد کە تیایدا هیچ کەسیك نەیدەزانیچ روودەدات. ئاوا نە بوو کە بە هە رە سهینانی بلوکی روژهە لات بورژوازی چارە نووسی خوی لە دەورەیداهاتوودا بزاني. ئیمە هەر ئەوکاتە تەئکیدمان لەسەر ئەو خالە کرد کە بەپیچەوانەوە ئەم دەورەیە، دەورەیبەرچاو روشنیینيیە بو بورژوازي، دەورەی"ئاشتي"و "دیموکراسي "نيیە، بەلکو لە بنەرەتدا دەورەیناروشنيیە. ووتمان خودیروژئاوا مەلبەندیئەم ناروشنيیە دەبیت کە جیهە تگیری ئایدولوژیکي و سیاسی خوی لە دە ست دە دات و تە نانە ت باوە رە بناغە یي یە